

БАЗАРНЫ
ТЫДЗЕНЬ
ПАЧЫНАЕЦЦА! **3**

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

10 ЛІПЕНЯ 2019 г.

СЕРАДА

№ 127 (28994)

АСЦЯРОЖНА!
АГРАХІМІКАТЫ
НА ПАДВОРКУ **6**

ЛІЧБА ДНЯ

250

чалавек увайдзе ў склад афіцыйнай беларускай дэлегацыі на VI Форуме рэгіёнаў Беларусі і Расіі. Пра гэта паведаміла намеснік старшыні Савета Рэспублікі Мар'яна Шчоткіна. Форум рэгіёнаў пройдзе 16—18 ліпеня ў Санкт-Пецярбургу. Тэмай пленарнага пасяджэння стануць міжрэгіянальныя сувязі як аснова фарміравання адзінай культурнай і гуманітарнай прасторы Беларусі і Расіі. Будучы падпісаны пагадненні аб супрацоўніцтве паміж рэгіёнамі дзюж краін, камерцыйныя кантракты, іншыя дакументы аб супрацоўніцтве.

ГАСПАДАРЫ ЗАПАВЕДНАГА ВОСТРАВА

Аранжавыя сувенирныя пёўні — гэта ганаровы знак, які заснаваў і ўручае Белаграпрамбанк за найлепшую аграсядзібу. Сёлетнім пераможцам у аграсядзібным руху стаў «Запаведны востраў» — аграсядзіба на беразе возера Івесь, што непадалёк ад Глыбокага. Гаспадар сядзібы Аляксандр ЦВІРКА ды яго жонка і паплечніца Алена (яны на гэтым фота) і раней прызнаваліся найлепшымі гаспадарамі, але гэтым разам ім уручылі

«Гран-пры», а таксама яны сталі найлепшымі ў намінацыі «Прызнанне» і «Экалагічная сядзіба». Адмысловы дызайн, утульнасць і камфорт гасцявых домаў, маляўнічы прыродны ландшафт, ферма звяроў і птушак, пірсы і мотапаром, нацыянальная кухня — усё гэта вельмі падабаецца наведвальнікам, якія хоць раз пабывалі на незвычайным востраве.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

КОРАТКА

• Аўтаматызаваную сістэму ўліку шматдзетных сем'яў створаць у Беларусі да 2020 года.

• Дэлегацыя Беларусі на чале з Аляксандрам Турчынём накіравалася ў Жэневу на перагаворы па далучэнні да СГА.

• Памёр экс-прэзідэнт Аргенціны Фернанда дэ ла Руа.

• Уладальнікам катой і сабак спрадцілі вываз жыўёл за межы краін ЕАЭС.

• Эксперыментальны электрадом пачнуць будаваць у Магілёве ў жніўні-верасні.

• У Беларусі ў чэрвені выпала 55 % кліматычнай нормы ападкаў.

• Найлепшую каманду па зборы чарніц выберуць на экафэсце ў Полацкім раёне.

• Украінец спрабаваў без дэкларацыі вывезці з Беларусі больш за \$100 тысяч.

Экалогія на пальцах

ЧЫМ «ХВАРЭЕ» НАШ ЛЕС

У насаджэннях, побач з якімі размешчаны садаводчыя таварыствы, штогод збіраюць каля пяці тысяч кубічных метраў бытавога смецця і адходаў

На пытанне аб праблеме несанкцыянаваных звалак у лясах паблізу таварыстваў уласнікаў першы намеснік міністра лясной гаспадаркі Валянцін ШАТРАЎКА адказаў, што сёння яна не страціла сваёй актуальнасці. «Мы яе не вырашым, пакуль сумесна з арганізацыямі ЖКГ і Міністэрства не будзе вырашана пытанне вывазу гэтага смецця з садаводчых таварыстваў», — сказаў ён. Па словах Валянціна Шатраўкі, калі няма спецыяльна аддзеленага месца, куды людзі маглі б выкідаць смецце, рана ці позна яно апынецца ў лесе, размешчаным паблізу, або ў іншым месцы.

Разам з тым аналіз, праведзены Мінлясгасам, сведчыць, што ў апошнія тры-чатыры гады назіраецца тэндэнцыя пэўнага скарачэння аб'ёмаў смецця. «Гэта адбываецца, рух у гэтым пытанні ёсць, — заявіў Валянцін Шатраўка. — Напэўна, людзі становяцца больш свядомыя».

СТАР. 4

Правілы бяспекі

ПЯРУН ПРЫНОСІЦЬ СТРАТЫ

Лета 2019 года багатае на неспрыяльныя з'явы надвор'я. Афрыканская спякота, праліўныя дажджы, моцны вецер, навальніцы... Нагод для сіноптыкаў чарговы раз абвясціць аранжавы ўзровень небяспекі сёлета вельмі шмат. І хоць ужо больш за тыдзень, як спэка, здаецца, капітулявала, не выключана, што яна можа вярнуцца. Бо ліпень, як вядома, — самы гарачы месяц года. І адначасова з тым — самы багаты на апады.

СТАР. 4

ISSN 1990 - 763X

1 9 1 2 7 >

9 771990 763008

Стратэгія і тактыка

Пытанні саюзнага будаўніцтва былі ў фокусе ўвагі чарговай сустрэчы ў Палацы Незалежнасці

У размове з дзяржаўным сакратаром Саюзнай дзяржавы Рыгорам Рапатам Аляксандр Лукашэнка нагадаў аб праблемных пытаннях інтэграцыі Беларусі і Расіі. Па словах беларускага лідара, іх шмат...

Тэрміны выйшлі

Для ініцыявання канкрэтных рашэнняў у пачатку года былі створаны рабочыя групы па інтэграцыі, якімі кіруюць міністры эканомікі дзюхоў краін.

«Мы дамовіліся з Прэзідэнтам Пуціным, што не будзем ламаць дагавор. Калі мы ўлезем у ломку дагавора, мы забурым усё, што створана за гэты час. Гэта па-першае, а па-другое, дагавор жа ў поўным аб'ёме не рэалізаваны. Ён сёння актуальны, таму прэзідэнты вырашылі — нельга чапаць дагавор. Трэба проста выпрацаваць дакументы, матэрыялы. Мы назвалі гэта праграмай дзеянняў па далейшай інтэграцыі Беларусі і Расіі ў рамках саюзнага дагавора», — паведаміў Прэзідэнт Беларусі.

Ён адзначыў, што ўжо дадзены адказ на пытанне, якое турбавала ўсіх, — ці будзе тэрытарыяльна аб'яднанне краін. «Гэтага сёння рабіць не трэба. Нават размаўляць на гэту тэму. І Пуцін на гэтае пытанне адказаў, і я тым больш. Няма такой неабходнасці», — запэўніў Аляксандр Лукашэнка.

Каб рэалізаваць палажэнні саюзнага дагавора, трэба рухацца паступова, крок за крокам, лічыць кіраўнік краіны. Ключавыя, прынцыповыя пытанні знойдуць уважальне ў праграме дзеянняў па рэалізацыі саюзнага будаўніцтва.

«Ёсць пытанні бягучыя, без вырашэння якіх няма чаго гаварыць пра нейкую інтэграцыю, нейкія праграмы. Калі чалавек сёння галодны ходзіць, што яму пра камунізм гаварыць і нешта абяцаць?» — задаў рытарычнае пытанне беларускі лідар.

На парадку дня саюзнай інтэграцыі шматлікія бягучыя пытанні. Сярод іх — абмежаваны доступ беларускіх прадпрыемстваў на расійскі рынак, прычым з надуманай прычыны.

«Калі мы так адзін з адным сёння будзем адносіны, аб якой агульнай валоце ў ўважальнікі аб'яднанні дзяржаў можна гаварыць?» — заўважыў кіраўнік краіны.

Яшчэ адно пытанне — доступ беларускіх прадпрыемстваў да дзяржаўнага ў Расіі. «Усе павінны быць у роўных умовах — і прадпрыемствы Расіі, і прадпрыемствы Беларусі», — звярнуў увагу Прэзідэнт.

Сярод надзённых праблем — і прамыслова кааперацыя, і падатковыя манеўры, фактычна мінулы тэрмін па перагаворах на пастаянны рынак газу і нафты. Вырашаючы стратэгічныя пытанні, бакі дамовіліся разбірацца і з

тактычнымі: «Без вырашэння гэтых пытанняў з нашага боку і размаўляць няма аб чым. Маса праблем», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Чаму я вам гэта скажу? Каб вы былі ў курсе справы, і вы самі гэта прапанавалі і павінны гэта трымаць пад кантролем проста і ўдзельнічаць у гэтых перагаворах як кіраўнік апарату Саюзнай дзяржавы. Я гэта кажу таму, што ўжо прайшло столькі перагавораў і мне сёння дакладваецца, што адны абяцанні», — звярнуўся Аляксандр Лукашэнка да Рыгора Рапота.

Прэзідэнт звярнуў увагу, што ўжо ў хуткім часе яму сустрэцца са сваім расійскім калегам і абмяркуе вынікі гэтых перагавораў. «А абмяркуеце вы няма чаго на сённяшні дзень», — канстатаваў кіраўнік краіны і папрасіў Рыгора Рапота ўзяць пад строгі кантроль гэтую сітуацыю, каб за некалькі дзён выйсці на канкрэтыя вынікі.

Сустрэча лідараў Беларусі і Расіі запланавана, па словах Аляксандра Лукашэнка, на 17-18 ліпеня ў Санкт-Пецярбургу і на Валааме.

«Трэба дамовіўшыся тут, потым фармалізаваць на Вышэйшым дзяржаўным савеце гэтыя дакументы, але папярэдне разгледзець на саюзным Саўміне. Часу зусім не засталася. Заганалі сябе ў кут і нічога не робім для таго, каб выйсці адтуль», — заключыў Прэзідэнт Беларусі.

Палітычная воля і кампетэнцыі

Вырашыць бягучыя праблемы да сустрэчы ў Санкт-Пецярбургу, на думку Рыгора Рапота, наўрад ці магчыма. «Для таго каб вырашыць любую задачу, неабходныя два складнікі. Першы — гэта палітычная воля і, натуральна, узамаразунне. І другі — дастатковы ўзровень кампетэнцыі ў выканаўцы», — сказаў Рыгор Рапота.

Дзяржаўны сакратар адзначыў, што пастаянна трымае руку на пульсе пытанню інтэграцыі. Рабочая група, якая выпрацоўвае перспектывы развіцця Саюзнай дзяржавы, існуе асобна. «І мы, зразумела, калі гэта работа пачалася, сваё бачанне гэтай сітуацыі прапанавалі рабочай групе. І ўпэўнены, што гэта будзе выкарыстана. Калі будзе патрэбны наш больш актыўны ўдзел, мы да гэтага гатовы», — паведаміў Рыгор Рапота.

Па яго словах, у саюзным дагаворы шмат пазіцыў, якія патрабуюць развіцця. Гэта і адзіная прамысловая палітыка, транспартная і энергетычная прастора. Дзяржасакратар адзначыў, што справа не ў прававых пытаннях — патрэбны сумесныя значныя практыкі, якія б стваралі такую адзіную прастору.

Марыя ДАДАЛКА.

СОЛЬ ЗЯМЛІ БЕЛАРУСКАЙ

Прэзідэнт абмеркаваў з прадпрыемальнікам Міхаілам Гуцэрыевым ход будаўніцтва Нежынскага камбіната

Учора Аляксандр Лукашэнка сустрэўся з расійскім інвестарам Міхаілам Гуцэрыевым. Прэзідэнт падзякаваў яму за добрачыненыя практыкі, рэалізаваныя ў Беларусі.

«Дзякуй за храм. Гэта ўнікальны выпадак. Для вас не ўнікальны, а для нас так, калі мусульманін будзе праваслаўны храм. Занадта размахнуліся ў тым сяле, дзе пабудавалі. Але тым не менш, дзякуй. Прыгожы, дастойны будзе храм», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Ён таксама выказаў словы падзякі за пабудаваную мецэнатам сучасную школу ў Мінску і падтрымку спорту.

Кіраўнік краіны звярнуў увагу, што хоча пагуць ад Міхаіла Гуцэрыева, якім чынам ідзе будаўніцтва камбіната па здабычы калійных соляў, угнаенняў на Старобінскім радовішчы ў Любонскім раёне і пра перспектывы рэалізацыі прадукцыі.

«Нам вельмі важна, каб мы склеілі адносіны «Слаўкалія» з Беларускай калійнай кампаніяй і каб на рынак вы выходзілі ўзгоднена. Пасля таго як мы ўвядзем Нежынскі камбінат і пасля таго як мы ўвядзем на Прыпяці прадпрыемства, якое мы ўжо адкрылі

і пабудавалі, мы практычна зоймем першае месца па здабычы калійных угнаенняў у свеце. Гэта значыць, у пэўнай ступені ў нас будзе магчымасць дыктаваць умовы па рэалізацыі», — паведаміў беларускі лідар.

Марыя ДАДАЛКА.

У тэму

Пасля змястоўнай размовы з кіраўніком дзяржавы Міхаіл Гуцэрыев паведаміў журналістам пра ход рэалізацыі праекта.

«Аб'ём інвестыцый сёлета — 400 мільёнаў еўра. Мы фактычна «вылазім» з зямлі па поўным перыметры. Адна шахта больш за 400 метраў, адна — 350 метраў, мы паглыбіліся з пункту гледжання глыбіні шахты, ідзем уніз. Думаю, праз год скончыць будаўніцтва шахтаў, — адзначыў Міхаіл Гуцэрыев. — Што датычыцца наземнай часткі, то актыўна падыймаецца. Ужо першы штаб мы будзем праводзіць не тут, а 22 ліпеня ў Любоні».

Будаўніцтва камбіната будзе скончана да 2023 года. Прадпрыемства забяспечыць рабочымі месцамі каля трох тысяч чалавек, і падатковымі ўкладамі ў бюджэт горада Любоні, які, як запэўніў Міхаіл Гуцэрыев, атрымае новае аблічча.

«У свеце не так шмат краін, дзе ёсць такія запасы калію. У Беларусі няма нафты, але, на вялікае шчасце, ёсць калій. І гэтым трэба карыстацца, трэба будаваць адзін, другі, трэці камбінаты. Трэба браць новыя рынкі», — упэўнены прадпрыемальнік.

Адміністрацыя Прэзідэнта прымае прыёмны грамадзян

Чарговыя сустрэчы запланаваны на 10, 12, 18 ліпеня, паведамляе БелТА.

Так, 10 ліпеня кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Наталія КАЧАНОВА будзе прымаць грамадзян, іх прадстаўнікоў, прадстаўнікоў юрыдычных асоб у рэзідэнцыі Прэзідэнта ў Мінску. На 12 ліпеня запланаваны зносіны намесніка кіраўніка Адміністрацыі Валерыя МіЦКЕВІЧА з грамадзянамі падчас выязнага прыёму ў Ашмянскім райвыканкаме. Начальнік галоўнага ўпраўлення кадравай палітыкі Юры КРЫВАШЭЎ выслухае заяўнікаў 18 ліпеня ў рэзідэнцыі Прэзідэнта ў Мінску.

Запісацца можна па тэлефонах прыёмнай грамадзян і прадстаўнікоў юрыдычных асоб рэзідэнцыі кіраўніка дзяржавы (+375-17-222-37-78) і аддзела па рабоце са зваротамі грамадзян адпаведнага выканкама.

Класныя навіны

Час для вучобы і для адпачынку

У наступным навучальным годзе зямовыя канікулы ў беларускіх школьнікаў будуць доўжыцца аж 17 дзён: з 26 снежня да 11 студзеня.

Але насамрэч на адпачынак дзеці адправяцца на дзень раней — на каталіцыя Каляды, якія лічацца дзяржаўнымі святам і выхадным днём, а на вучобу выйдучы толькі 13 студзеня, бо 12 студзеня прыпадае на нядзелю. А вось веснавыя канікулы пасля самай працяглай і складанай

трэцяй школьнай чвэрці будучы самым кароткім...

У інфармацыйным лісце Міністэрства адукацыі паведамляецца, што першая вучэбная чвэрць у 2019/2020 навучальным годзе будзе доўжыцца з 2 верасня да 31 кастрычніка; другая — з 11 лістапада да 24 снежня; трэцяя — з 13 студзеня да 28 сакавіка і чввёртая — з 6 красавіка да 30 мая.

Працягласць вясенніх канікул складзе 9 дзён (з 1 да 9 лістапада ўключна); зямовыя — 17 дзён (з 26 снежня да 11 студзеня) і вясновыя — 6 дзён (з 30 сакавіка да 4 красавіка ўключна).

Для навучэнцаў першых і другіх класаў у трэцяй чвэрці прадугледжаны дадатковыя зямовыя канікулы з 17 да 23 лютага працягласцю сем дзён.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Фота: Ганна ЗІМКАВІЧ.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Харватыя афіцыйна пачала працэс уступлення ў зону еўра

Харватыя пачала афіцыйна працэдуру далучэння да Еўрапейскага механізма абменных курсаў (ERM 2) і да Еўрапейскага банкаўскага саюза, што з'яўляецца першым этапам уступлення краіны ў зону еўра. Пра гэта заявіў на прэс-канферэнцыі па выніках пасяджэння Еўрагрупы яе старшыня Марыу Сентэну.

«Мы абмеркавалі сёння афіцыйны ліст Харватыі аб намеры далучыцца да Еўрапейскага механізма абменных курсаў (ERM 2) і да Еўрапейскага банкаўскага саюза. Гэта першы крок на шляху далучэння да зоны еўра, — прыводзіць ТАСС словы Сентэну. — Мы втаем рашэнне харвацкага ўрада аб далучэнні да сямі еўра і падтрымаем яго на гэтым шляху».

Па словах Марыу Сентэну, Еўрасаюз таксама «вітае вызначаны ў лісце абавязальствы Харватыі ў сферы банкаўскага нагляду, павышэння эфектыўнасці інстытутаў, эканамічнага кіравання і бізнес-клімату». «Гэтыя меры дадуць магчымасць забяспечыць плаўнае ўступленне ў ERM 2. Мы чакаем, што гэтая краіна зможа адначасова далучыцца да Еўрапейскага банкаўскага саюза, пасля чаго будуць вызначаны далейшыя крокі (па ўступленні

ў зону еўра). Гэта пацвярджае, што Еўразона працягвае заставацца прывабным праектам і зможа працягнуць пашырэнне ў найбліжэйшыя гады», — заявіў Сентэну.

Большасць украінцаў падтрымалі ўступленне ў НАТА

Большасць жыхароў Украіны падтрымліваюць ідэю аб уступленні краіны ў НАТА. Пра гэта заявіў дырэктар Цэнтра стратэгічнага развіцця тэрыторыі Андрэй Арлоў падчас прэзентацыі вынікаў даследавання, праведзенага па замове Дзяржаўнага камітэта тэлебачання і радыёвяшчання Украіны, паведамляе «Інтэрфакс-Украіна».

Па словах Арлова, 62 працэнты апытаных выступаюць за ўступленне Украіны ў НАТА, і толькі 21 працэнт украінцаў не падтрымлівае такую палітыку. Пры гэтым сярод рэспандэнтаў папулярная думка, што членства ў НАТА забяспечыць гарантыю нацыянальнай бяспекі Украіны — так лічаць 57 працэнтаў рэспандэнтаў. У сям разоў менш украінцаў — усяго восем працэнтаў — лічаць, што такой гарантыі бяспекі мог бы стаць ваенны саюз з Расіяй і іншымі краінамі СНД. 18 працэнтаў апытаных хацелі б, каб у краіны быў пазаблакаваны статус.

Даследаванне праводзілася з 14 да 30 мая — за гэты час было апытана больш за дзве тысячы чалавек, якія пражываюць у 24 рэгіёнах Украіны. Як сцвярджаюць аў-

тары даследавання, пагрэшчасць выбаркі не перавышае 2,18 працэнта.

У амерыканскім штаце Кентукі паўсталі сур'ёзныя экалагічныя праблемы

Гэта здарылася пасля пажару на двух складах кампаніі Jim Beatt у горадзе Версал, калі агонь знішчыў на меншай меры дзевяць мільёнаў літраў віскі ў 45 тысячч бочак. Улады рабілі усё, каб не дапусціць пападання алкаголю ў раку Кентукі ды іншыя вадаёмы і абараніць крыніцы пітной вады для населеных пунктаў, але прадухіліць разліў не ўдалося.

Па звестках Кабінета па энергетыцы і ахове навакольнага асяроддзя штата, шлейф віскі ў рацэ Кентукі расцягнуўся ўжо на 37 км і дасягнуў больш буйной ракі Агаё, дзе, як мяркуюць спецыялісты, уздзействі алкаголю будзе нязначным ці ўвогуле не будзе адчувацца. Пакуль жа на меншай з рэк адбываецца мор рыбы. Яго маштабы яшчэ трэба вызначыць. Акрамя таго, паўсталі пытанні па якасці водаправоднай вады ў сталіцы штата — горадзе Франкфорт з насельніцтвам 25,5 тысячы чалавек. Жыхары адчулі дзіўны смак і пах вады з-пад крана. Але ўлады лічаць, што пагрозы здароўю людзей няма.

Нагадаем, пажар на складах Jim Beatt адбыўся ў ноч на 3 ліпеня. Меркавалася, што яго прычынай стала пападанне маланкі, але пакуль гэта не пацверджана. Толькі на адным з двух згарэлых складаў захоўвалася 45 тысяч бочак віскі, у кожнай з якіх знаходзілася 200 літраў бурбону. У выніку пажару ніхто не пацярпеў.

ДЛЯ СПОРТУ І НЕ ТОЛЬКІ

Што атрымала наша краіна ад правядзення мультыспартыўнага турніру і якую спадчыну пакінулі пасля сябе Гульні для кожнага беларуса

II Еўрапейскія гульні ў Мінску ўжо сталі гісторыяй, але ўспаміны пра гэтыя дзесяць дзён яшчэ свежыя ў памяці. Цяпер традыцыйна настаў час падвядзення вынікаў. Калі казаць пра спартыўны складнік, то турнір у Мінску быў вельмі паспяховы для беларускай каманды, пра гэта заявіў першы намеснік міністра спорту і турызму Беларусі, шэф місіі Беларускай дэлегацыі на II Еўрапейскіх гульнях Вячаслаў Дурноў. Ён адзначыў, што перад стартам турніру ніхто не агучваў спартсменам колькасць медалёў, якія яны павінны заваяваць, але вынік перасягнуў усе планы і чаканні.

«69 медалёў — гэта дасягненне. Нам хацелася перасягнуць колькасць узнагарод у Баку, і гэта атрымалася, — адзначыў Вячаслаў Дурноў. — Практычна ўсе віды спорту ў нас былі медальныя, напэўна, за выключэннем бадмінтона, які мы толькі развівалі. Няўдамым атрымалася выступленне беларусаў у настольным тэнісе. Але змагаліся ўсе. Прыемна і тое, што нашы спартсмены заваявалі дзве ліцэнзіі (у стральбе і лёгкай атлетыцы) на ўдзел у Алімпійскіх гульнях у Токіа».

Таксама Вячаслаў Дурноў падкрэсліў, што, нягледзячы на тое што ў Беларусі такія маштабныя спаборніцтвы праводзіліся ўпершыню, арганізатарамі не было дапушчана ніякіх зрываў. Гэта дачычыцца ўсяго: і арганізацыі, і харчавання, і пражывання, і правядзення спартыўных спаборніцтваў. «Еўрапейскія гульні — праект новы, малады, і мы падтрымалі яго на належным узроўні і далі пухціку ў далейшае жыццё», — адзначыў першы намеснік міністра спорту і турызму.

Намеснік дырэктара фонду «Дырэкцыя II Еўрапейскіх гульняў 2019 года» Анатоль КОТАЎ, кажучы пра вопыт і спадчыну турніру для краіны, у першую чаргу спыніўся на тым, што найбольш адчувальна. «Непасрэдна да Гульняў была завершана рэканструкцыя стадыёна «Дынама». За кадрам таксама засталіся

яшчэ чатыры аб'екты, якія атрымала краіна дзякуючы правядзенню Гульняў. Гэта Палац гімнастыкі, у якім трэніраваліся нашы зоркі, што падмылілася на п'едэстал у Мінску, мадэрнізацыя базы шэрагу нашых зборных «Стайкі», РНПЦ спорту і вучылішча алімпійскага рэзерву, якое заклікана рыхтаваць змену тым зоркам, якія ўжо пабывалі на п'едэстале. Таксама адным з самых адчувальных вынікаў правядзення ў краіне Гульняў стала мадэрнізацыя Студэнцкай вёскі — там з'явіўся новы стадыён, абсалютна новая паліклініка, былі збудаваны два дадатковыя інтэрнаты. З 1 верасня, я думаю, студэнты павінны скажаць нам дзякуй і дараваць некаторыя нязручнасці, звязаныя з перамяшчэннем іх на час рамонту і Гульняў у іншыя месцы сталіцы», — расказаў Анатоль Котаў, кажучы пра вопыт і спадчыну турніру для краіны, у першую чаргу спыніўся на тым, што найбольш адчувальна. «Непасрэдна да Гульняў была завершана рэканструкцыя стадыёна «Дынама». За кадрам таксама засталіся

яшчэ чатыры аб'екты, якія атрымала краіна дзякуючы правядзенню Гульняў. Гэта Палац гімнастыкі, у якім трэніраваліся нашы зоркі, што падмылілася на п'едэстал у Мінску, мадэрнізацыя базы шэрагу нашых зборных «Стайкі», РНПЦ спорту і вучылішча алімпійскага рэзерву, якое заклікана рыхтаваць змену тым зоркам, якія ўжо пабывалі на п'едэстале. Таксама адным з самых адчувальных вынікаў правядзення ў краіне Гульняў стала мадэрнізацыя Студэнцкай вёскі — там з'явіўся новы стадыён, абсалютна новая паліклініка, былі збудаваны два дадатковыя інтэрнаты. З 1 верасня, я думаю, студэнты павінны скажаць нам дзякуй і дараваць некаторыя нязручнасці, звязаныя з перамяшчэннем іх на час рамонту і Гульняў у іншыя месцы сталіцы», — расказаў Анатоль Котаў, кажучы пра вопыт і спадчыну турніру для краіны, у першую чаргу спыніўся на тым, што найбольш адчувальна. «Непасрэдна да Гульняў была завершана рэканструкцыя стадыёна «Дынама». За кадрам таксама засталіся

меропрыемства. На кожным аб'екце нам удалося стварыць каманды прафесіяналаў, якія забяспечылі правядзенне Еўрапейскіх гульняў на высокім арганізацыйным узроўні. У нас з'явілася вялікая спадчына ў выглядзе вялізнай «арміі» валанцёраў, найлепшых з іх ужо атрымалі свае ўзнагароды ад адміністрацыі Прэзідэнта», — дадаў Анатоль Котаў.

Мінск на працягу двух гадоў рыхтаваўся да таго, каб сустрэць гасцей Еўрапейскіх гульняў належным чынам. Намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення спорту і турызму Мінгарвыканкама Святлана ДЗЯМШКА адзначыла, што для прыцягнення турыстаў і стварэння камфортнага асяроддзя было праведзена 12 тураў для прадстаўнікоў замежных СМІ і турыстычных кампаній. Сумесна з Дырэкцыяй II Еўрапейскіх гульняў было арганізавана 20 гарадскіх інфармацыйных пунктаў, якія карысталіся вялікай папулярнасцю ў турыстаў. За час Гульняў іх наведала 132 тысячы чалавек. «Цяпер яшчэ нельга назваць дакладную лічбу замежнікаў, якія наведалі Беларусь за гэты час. Смела можна сказаць, што турыстаў было больш за 30 тысяч, але гэтая лічба не канчатковая, у яе ўваходзяць як замежнікі, так і нашы калегі з рэгіёнаў», — паведаміла Святлана Дзямшка.

Начальнік аддзела арганізацыі гандлю і грамадскага харчавання галоўнага ўпраўлення спажывецкага рынку Мінгарвыканкама Вольга ЕЗАПЯНКОВА расказала, што падчас правядзення Еўрапейскіх гульняў у Мінску самым папулярным напоем быў квас. Яго прадалі каля сямі тысяч дэкалітраў, гэта значыць 580 дэкалітраў у дзень, што ў 2,8 раза больш, чым у сярэднім у

дзень у маі. Павышаным попытам таксама карысталася марозіва — яго рэалізавана каля 150 тон. Сярэдні чэк пакупкі на фан-зонах складаў 20 рублёў, а тавараабарот аб'ектаў грамадскага харчавання на фан-зонах і спартыўных аб'ектах — больш за 1 мільён 200 тысяч рублёў. «Што дачычыцца сувенірнай прадукцыі, сярэдні чэк пакупак склаў 20—50 рублёў у залежнасці ад спартыўнага аб'екта. У Вёсцы спартсменаў сярэдні чэк у сувенірнай краме — 100 рублёў. Максімальныя сумы, якія трацілі гошці на сувеніры, дасягалі 600—1000 рублёў. Напрыклад, румынскія спартсмены ў Вёсцы купілі футболак і Лесяіку на 6000 рублёў», — адзначыла Вольга Езапянкова. Усяго за час II Еўрапейскіх гульняў была рэалізавана сувенірная прадукцыя на суму звыш 1 мільёна 220 тысяч рублёў.

Самую высокую ацэнку ад Еўрапейскіх алімпійскіх камітэтаў заслужыла і арганізацыя харчавання ў Вёсцы спартсменаў. Гэта дачычыцца якасці прадуктаў, узроўня абслугоўвання і чысціні, адзначыла начальнік ўпраўлення па арганізацыі харчавання фонду «Дырэкцыя II Еўрапейскіх гульняў 2019 года» Юлія КРАЎЧАНКА. «У асноўнай сталойцы Вёскі спартсменаў былі прыгатаваны 43 661 раціён, гэта 99 364 кілаграмы ежы. Выпіта каля 56 тысяч літраў напою, 41 працэнт з іх — пітная вада», — адзначыла Юлія Уладзіміраўна. Самымі папулярнымі прадуктамі былі «малочка», паста, гародніна і садавіна, стравы з мяса, птушкі і рыбы. Таксама гошці елі шмат піцы, дарэчы, нават італьянцы адзначалі, што беларусы ўмеюць гатаваць іх нарэзным спосабам. У сярэднім спартсмен у суткі з'ядаў 3,5 кілаграма ежы.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.

БАЗАРНЫ ДЗЕНЬ

Чараўніцтва лічбаў і песень

Традыцыйна ў цэнтры ўвагі фестываля № 1 на працягу года — конкурсы. Гэтымі днямі — дзіцячы. Дарэчы, калі ўспомніць прозвішчы вельмі запатрабаваных сёння артыстаў, якія калісьці былі яго ўдзельнікамі, спіс будзе доўгі.

Штогод для юных канкурсантаў у дырэкцыі прыдумляюць магчымасць літаральна трапіць у казку. Сёлета яны сталі гасцямі старога Хатабыча. І гэта невыпадкава: Лазар Лагін, аўтар гэтага і ў наш час вельмі папулярнага твора для дзятвы жыву ў Віцебску, калі сам быў маленькі. Недалёка ад месца, дзе знаходзіўся яго дом, на беразе ракі Віцебца, каля скульптуры чараўніка і пачалася цырымонія жараб'ёўкі ўдзельнікаў конкурсу. А працягнулі яе ў канцэртнай зале «Віцебск», дзе і праходзяць конкурсныя выступленні.

Упершыню сярод тых, хто змагаецца за прызавыя месцы, аказалася прадстаўніца Індыі. Журы дзіцячага конкурсу ўзначальвае шведская зорка — выканаўца, кампазітар і музыкант Босан. 8 ліпеня ў юных выканаўцаў адбылося першае выступленне на «Славянскім базары ў Віцебску».

Кожны канкурсант выканаў песню кампазітара краіны, якую прадставіў на роднай мове. Наша зямлячка Ксенія Галецкая выступіла пад нумарам 18. Дарэчы, у размове з прадстаўніцамі СМІ прадстаўніца Беларусі сказала, што для яе не вельмі важна, пад якім нумарам выступіць. Бо верыць яна не ў магію лічбаў, а ў тое, што журы ацэніць вынік яе намаганняў па падрыхтоўцы да творчага спаборніцтва.

Сёння беларуская выйшла на сцэну пад нумарам 19. Дарэчы, удзельнікі ў другі дзень выпрабавання маюць права выканаць любую песню на свой выбар.

Па добрай традыцыі балы пасля выступлення не агучваюць. Імяны тых, хто стане ўладальнікам Гран-пры (пяць тысяч долараў), першай, другой і трэцяй прэміі, стануць вядомыя 11 ліпеня пасля завяршэння гала-канцэрта.

Учора ж адной з галоўных падзей «Славянскага базару» можна было назваць цырымонію падняцця сцяга фестываля — у комплексе Летняга амфітэатра. Упершыню яна адбылася ў вясэрні час.

А дзясятая вечара на галоўнай сцэнічнай пляцоўцы пакажуць феерычны канцэрт «Уверсюра да фестываля: ад класікі да рока». Прэзідэнцкі аркестр Рэспублікі Беларусь пад кіраўніцтвам галоўнага дырыжора Віктара Бабарыкіна аздобіў выступленні выканаўцаў з Беларусі, Італіі, Карэі, Францыі, Малдовы, Расіі.

Сёння ў Віцебску насычаная праграма, як, у прынцыпе, і на працягу ўсяго тыдня. У фестывальнай афішы — пастаноўкі ў Беларускай тэатры «Яльска» і Нацыянальным акадэмічным драмтэатры імя Якуба Коласа, мастацкія выстаўкі, канцэрты папулярных артыстаў з Расіі Emin і Стаса Міхайлава.

Заўтра адбудзецца афіцыйнае адкрыццё самага маштабнага фестываля нашай краіны. Нагадаем, што падчас фестываля дадатковыя цягнік з Мінска ў Віцебск і назад. Са сталіцы ён адпраўляецца ў 12.42, з Віцебска — у 1.30. Для многіх мінчан экскурсія аднаго дня па «хлеб і відвішчы» стала традыцыяй.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
Фота БелТА.

Добрая справа

БОЛЬШ ЯК 1200 ДОЛАРАЎ ЗА ПЛАСТЫКАВЫЯ НАКРЫЎКІ

Атрымалі актывісты сацыяльна-экалагічнага дабрачыннага праекта «Новае жыццё ў абмен на накрывкі». Грошы перадалі на лекі і прагулечную каляску аднаму з падапечных праекта Грышу Доўгіх. За дзевяць месяцаў, дзякуючы асобнаму збору накрывак з-пад бутэлек, напою, тэтрапакаў, бытавой хіміі і парфумерый, удалося «закруціць першую добрую справу», кажучы арганізатар праекта.

Штогод у Беларусі ўтвараецца больш за 4000 тон пластыкавых накрывак, кошт якіх як другаснай сыварыны — каля 800 тысяч долараў. Накрывка і кальцо з-пад яе вырабляюцца з карыснага пластыку, які можна перапрацаваць як другасны матэрыял пры наяўнасці рэсурсаў у гранулы. А ўжо з іх пасля стварэння новай палімернай вырабы, канцтавары, адзенне, мэблю.

— У нашага падапечнага Грышы ДЦП і стагнаты тэтрапарэз 3-й ступені цяжкасці. Дзякуючы ўдзельнікам праекта ў хлопчыка з'явілася неабходная каляска, якая дазваляе яму самастойна ўтрымліваць галаву і спіну. Яму набылі лекі, — паведаміла кіраўнік праекта «Новае жыццё ў абмен на

накрывкі» Наталля КУНЦЭВІЧ. — Спецыяльныя кантэйнеры для збору накрывак стаяць, напрыклад, у гандлёвых цэнтрах нашых партнёраў, што дапамагло да ацэны, крамах «Віталюр», «Суседзі», «Буслік».

У кантэйнеры можна кідаць усе пластыкавыя накрывкі з маркіроўкай «02»/«2», «04»/«4», «05»/«5». Яны павінны быць чыстыя і без металічных, фальгаваных ці папярвых укладыш. Калі ў тых, хто хоча дапамагчы людзям з інваліднасцю, ёсць магчымасць адсартаваць накрывкі, перш чым пакласці іх у кантэйнер ці перадаць валанцёрам праекта, гэта будзе яшчэ лепш, бо такая сыварына каштуе даражэй.

Даведацца пра пункты збору пластыкавых накрывак у Беларусі можна па спасылцы https://vk.com/topic-12715323_39979593.

Ірына СІДАРОК.

ЧЫМ «ХВАРЭЕ» НАШ ЛЕС

ПАВАЛЕНЬЯ ДРЭВЫ — НА ДРОВЫ

Расказаў першы намеснік міністра і пра іншыя праблемы, з якімі сутыкаецца яго ведамства ў нашых лясах. Не толькі чалавек захламляе іх, але і сама прырода — моцныя вятры апошніх гадоў ламаюць многія дрэвы.

За студзень — май гэтага года лягасы прыбралі адходы ў лясным фондзе (на тэрыторыях, прылеглых да месцаў адпачынку, знакавых аб'ектаў, а таксама на пляцоўках уздоўж аўтамабільных дарог) на плошчы больш за 4,5 тысяч га.

А летась комплекс мерапрыемстваў па навадзэнні парадку ў лясным фондзе Міністэрства лясной гаспадаркі быў выкананы ў поўным аб'ёме. У прыватнасці, добраўпарадкавана 145 месцаў адпачынку. Квартальныя прасекі расчышчаны на працягу 759 кіламетраў, пры гэтым нарыхтавана 4,8 тысячы кубічных метраў драўніны. Прыбраная захламленасць у аб'ёме 133,5 тысячы кубічных метраў. Выраблена і ўстаноўлена ў лясным фондзе, які прымыкае да аўтадарог, 5 620 шлагбаумаў, 4 687 аншлагаў на супрацьпажарную і прыродаахоўную тэматыку (на рускай і беларускай мовах), 1 259 пано і іншае.

У лясным фондзе, прылеглым да аўтамабільных дарог, высечана 31,2 тысячы кубічных метраў нежыццяздольных і сухастойных дрэў, у тым ліку ўздоўж дарог рэспубліканскага значэння — 17,3 тысячы «кубоў». Прыбраны тэрыторыі ўздоўж аўтамабільных дарог агульнай працягласцю 9 022,7 кіламетра, у тым ліку рэспубліканскага значэння — 5 261,6 кіламетра.

На працягу года для правядзення ачысткі месцаў высечак лесу ад захламленасці сельскагаспадарчымі ўстановамі шырока прыцягвалася мясцовае насельніцтва. З гэтай мэтай летась было адпущана 1,4 мільёна кубічных метраў, у тым ліку насельніцтву — 0,7 мільёна «кубоў». Акрамя таго, арганізацыямі галіны была працягнута сістэмная работа па ўборцы бытавых адходаў на ўчастках, прылеглых да месцаў адпачынку ўздоўж аўтамабільных дарог, садовых таварыстваў і населеных пунктаў, у пры-

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

дарожных палосах. Летась прыбрана 9,5 тысячы кубічных метраў бытавога смецця.

УСМІХНІЦЕСЯ — ВАС ЗДЫМАЮЦЬ

Адказаючы на пытанні журналістаў, першы намеснік міністра падкрэсліў: «Што датычыцца павелічэння колькасці відакамер, якія ў тым ліку выяўляюць і парушальнікаў, вядома, мы будзем працягваць гэтую работу. Думаю, сёлета мы вшчэ дадаткова закупім каля сотні». Пры гэтым Валянцін Шатраўка адзначыў, што плануецца не толькі павялічваць колькасць фотапастак, але і выкарыстоўваць больш дасканалыя камеры. «Мы разумеем, што частка камер працуе непрацяглы час або дае такую карцінку, якую немагчыма выкарыстоўваць для прыцягнення да адказнасці ў далейшым», — дадаў ён.

Паводле слоў першага намесніка міністра, камеры з'яўляюцца эфектыўнай мерай для таго, каб, у прыватнасці, прадухіляць забруджванне лясноў бытавым смеццем. Акрамя таго, выяўляюцца шмат самавольных высечак, незаконных нарыхтовак драўніны. Камеры фотафіксацыі пачалі выкарыстоўваць у сістэме Мінілягаса з 2015 года.

Цяпер іх налічваецца ўжо 637. Летась яны дапамаглі лягасам выявіць і прыцягнуць да адміністрацыйнай адказнасці 466 парушальнікаў, што ў 1,6 раза больш, чым за 2017 год. За пяць месяцаў гэтага года з дапамогай фотапастак выяўлены 291 парушальнік.

НЕ ПА ЗУБАХ КАРАЕДУ

Па выніках пяці месяцаў у нашай краіне назіраецца паяншэнне аб'ёму нарыхтоўкі драўніны пры правядзенні суцэльных санітарных высечак у сувязі з пашкоджаннем насаджэнняў жуком-караедам. «У два разы ў нас зменшыліся пашкоджанні, адпаведна, на столькі ж мы паменшылі і аб'ём нарыхтоўкі на такіх участках», — сказаў першы намеснік міністра. Сказаць дакладна, колькі драўніны будзе нарыхтавана такім чынам па выніках года, пакуль складана. Па словах Валянціна Шатраўкі, гэта можа быць прыкладна 60% ад леташняга аб'ёму.

Спецыяліст адзначыў, што з моманту пастаноўкі пашкоджаных насаджэнняў на ўлік да іх высечкі павінна прайсці не больш за месяц, каб не даць распаўсюдзіцца жуку і не нанесці большую шкоду. «У сувязі з памяншэннем аб'ёму усыхання мы ў маі паставілі задачу да 15 чэрвеня высечы ўсе насаджэнні, пастаўленыя на ўлік да 1 чэрвеня, што і зрабілі», — адзначыў Валянцін Шатраўка. Разам з тым ён дадаў, што з чэрвеня пачаўся вылет першага пакалення шкіднікаў — жука-караеда. У сувязі з гэтым адзначаецца нязначнае павелічэнне аб'ёму усыхання лясных насаджэнняў па Гомельскай вобласці. Па астатніх рэгіёнах сітуацыя застаецца на ранейшым узроўні.

Што ж датычыцца ў цэлым аб'ёму нарыхтоўкі драўніны, то задача гэтага года — 23,5 мільёна кубічных метраў. «Летась было нарыхтавана 28,6 мільёна «кубоў» драўніны. Гэта рэкорд за ўвесь час нарыхтоўкі. Звычайна было прыкладна 23,5 мільёна. На гэты год мы для сябе іх і вызначылі», — сказаў Валянцін Шатраўка. Пры гэтым галоўная задача — забяспечыць краіну драўнянай сыварынай у аб'ёмах, неабходных для перапрацоўкі.

Сяргей КУРКАЧ.

ПЯРУН ПРЫНОСІЦЬ СТРАТЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Гарачы чэрвень моцна падбаўіў працы ратавальнікам, — кажа афіцыйны прадстаўнік Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Віталь НАВІЦКІ. — Працяглы перыяд спякоты, якая перасягнула трыццаць градусаў, і істотны недабор дажджоў стварылі ідэальную абстаноўку для пажараў. Так, па стане на 9 ліпеня ў краіне адбылося ажно 2448 пажараў у эксісітэмах. З іх 1875 прыпала на долю травы і хмызняку. У гэтую лічбу ўваходзяць і пажары, якія літаральна «пракаціліся» ў красавіку падчас выпальвання сухой леташняй травы. 404 узгаранні былі ліквідаваны ў лясах. На долю самых складаных з іх — тарфяных — прыпала 169 пажараў. Нам вельмі дапамагаюць авіятары: за першыя паўгода нашы лётчыкі здзейснілі 226 палётаў. 3 паветра яны засяклі 102 пажары ў эксісітэмах.

Як сябе паводзіць у навалніцу?

Але нярэдка бывае і такая сітуацыя. Дзень пачынаецца з яркай сонечнай раніцы. Слупок тэрмометра ўпэўнена паўзе ўверх і спыняецца ў раёне трыццаціградуснай адзнакі. Раптам нэдзе на гарызонце з'яўляецца чорная хмара. Яна набліжаецца і павялічваецца ў памерах. І праз колькі хвілін пачынаецца моцны дождж з ветрам пад акампанементам грому і з навалнічнай «падсветкай»...

Разам з тым не усё так сумна. Зняначку навалніца ўжо не застае. У красавіку на сайце meteoinfo.by аднавілася праца дальнабойнага метэзарадара, размешчанага на тэрыторыі Нацыянальнага аэрапорта Мінск. Радзус ахопу прылады — 200 кіламетраў. Гэта значыць, што радар «пакрывае» большую частку тэрыторыі Беларусі. Яму дапамага-

юць меншыя радары, размешчаныя ў Брэсце і ў Гомелі. Усходнія раёны Беларусі, куды не дасягае радар, «прыкрываюць» комплексы, якія працуюць у расійскіх Вялікіх Луках і Смаленску.

Дзякуючы ім можна літаральна за некалькі секундаў паглядзець навалнічную абстаноўку ў краіне, ацаніць напрамак, у якім будзе рухацца атмасферны фронт, і... загадаць падрыхтавацца да гэтай небяспечнай для жыцця з'явы надвор'я.

23 чэрвеня трагедыя адбылася ў Кармянскім раёне Гомельскай вобласці. Прыкладна ў 13.40 два пастухі заганялі жывёл на лузе каля вёскі Струмень. Ударыла маланка, і адзін з пастухоў тут жа ўпаў. Напарнік падбег да яго і паспрабаваў прывесці ў прытомнасць, ды безвынікова. Мужчына выклікаў хуткую дапамогу. Але ўрачы толькі канстатавалі смерць.

Акрамя таго, у ноч на 27 чэрвеня электрычныя разрады падпалілі чатыры пабудовы на Магілёўшчыне. Час быў літаральна адзін і той жа — ад поўначы да чацвёртай гадзіны раніцы.

Часцей за ўсё маланкі б'юць у высокія кропкі, металічныя канструкцыі і ваду. Сіла току ў іх дасягае неверагодных значэнняў — да 500 тысяч ампер, а напружанне вымяраецца дзясяткамі мільёнаў вольт. Параўнайце гэта з класічнымі 220 вольтамі ў звычайнай бытавой разетка.

— Таму лепш за ўсё навалніцу перасядзець дома, — раіць Віталь Навіцкі. — Значыць усё вокны і коміны, каб не прыцягваць шара-

вую маланку. Падчас «святламузыка» за акном лепш трымацца далей ад антэн і электраправодкі. Электрапрыборы выклікаюць Калі ж навалніца заспела вас у аўтамабілі, галоўнае — значыць вокны і нікуды з яго не выходзіць. Але калі вы сутыкнуліся з навалніцай у адкрытым полі, то сітуацыя ўскладняецца. Тут трэба прысеці і ахапіць калені рукамі — так вы будзеце менш выдзяляцца на агульным фоне і мінімізуеце плошчу магчымага кантакту. Тое ж датычыцца і лесу — маланкі часцей за ўсё б'юць у старыя высокія дрэвы. Распаўсюджаная памылка — класіцца на зямлю: справа ў тым, што калі побач з вамі стукне маланка, то ўдар вы прымеце ўсёй плошчай цела. Таксама навалніца цельмі небяспечная каля вадаёмаў — дзякуючы таму што вада з'яўляецца ідэальным правадніком электрычнасці, ток можа распаўсюджвацца на даволі вялікі адлегласці.

З балконаў, з двара прыбярэце рэчы, якія могуць быць пад-

хоплены парывамі шквалістага ветру і кагосыці траўміраваць. Ад ліній электраперадачы, будаўнічых канструкцый варта трымацца далей. Калі ж вы ўбачылі, напрыклад, абарваны дрот — адразу ж тэлефануйце нам. Няважна, што гэта — лінія электраперадачы, кантактавая сетка тралейваця ці нешта яшчэ. Так, у грамадстве існуе меркаванне, што магчыма, хтосьці ўжо патэлефанаваў і паведаміў пра тое, што адбылося. Мы, у сваю чаргу, прытрымліваемся думкі, што ніхай лепш да нас паступіць 50 званкоў, чым ніводнага. У любым выпадку дыспетчар задасць некалькі пытанняў, якія ўдакладняць сітуацыю, і пераадрасуе званок у патрэбную структуру.

Адыходзіць ад дрота, які можа быць пад напружаннем, таксама трэба правільна. Калі ісці звычайным крокам — вас ударыць токам. Таму трэба адступаць вельмі павольна, ледзь-ледзь прыўдымаючы ступні над зямлёй.

Валяр'ян ШКЛЕННИК.

Сам-насам з... усімі

МОЙ ДОМ — МАЯ КРЭПАСЦЬ. А ЗА СЦЕНАМІ — ХОЦЬ ТРАВА НЕ РАСЦІ?

...Гэтую будоўлю ў вёсцы распачалі гады са два таму і, што называецца, з нуля: бульдозерам ссунулі пладародны слой зямлі, заклалі падмурак, прывезлі аднекуль гатовы зруб. І далей работы не спыняліся: праезджаючы ці праходзячы міма, кожны бачыў, як ставілі сцены і крылі дах, як прывезлі вокны і дзверы, як нарэшце выткнуўся комін... Шчыраваў гаспадар. Не адставала ад яго і гаспадыня: у першую ж вясну побач з домам з'явіліся акуратныя градкі, кусты парчак, хай невялічкі, але парнічок, маладзенькі

сад. Здавалася, пашчасціла вёсцы: пасяліліся працавітыя добрыя людзі, з'явіўся новы, прычым зусім не лішні тут прыклад (ці нават узор!) вядзення гаспадаркі, жыцця, сямейных адносін. Але ж хутка з'явіліся яны і гэтак жа хутка... зніклі, бо потым вакол дома клеткай паўстала глухая бетонная агароджа. Да таго ж паставілі яе насупраць яшчэ вышэйшай... І ў працяг да такой жа, але металічнай... У выніку досыць доўгі адрэзак вузкавай ясковай вуліцы ператварыўся ў змрочны тунэль, дзе чалавек як кроўт...

разумная, і шматгранная, і па-жаноцку прыгожая; цікава піша пра знакамітых і простых людзей, пра наша сапраўднае і мінулае. «Чытаючы «Звязду», — піша спадар Міхаіл, — я пастаянна папаўняю свае веды, ганаруся асабістым знаёмствам з асобнымі звяздоўцамі і ўдзячны журналістам за працу».

З тага ж канверта выносу: «Калі хочаш сказаць ка-

большасць медыкаў — высакакласныя спецыялісты і прыстойныя людзі. За чалавека стаўленне да хворых самых цёплых слоў заслугоўваюць...»

Можна (і, магчыма, нават трэба было б) тут і зараз надрукаваць названая ў лісце прозвішчы загадчыцы аддзялення, лечачага доктара, медсясцёр — калі б разам з подпісам «пацыенты бальніцы» было хоць адно адзінае

Пад творам — усё як мае быць: подпіс, электронны адрас, месца вучобы... Аднак, паважаючы аўтара (а тым больш маладога), нічога з гэтай інфармацыі мы не друкуем, хоць і маглі б... (Гэта, што называецца, да ведама і з надзеяй, што іншыя пачаткоўцы, зрабіўшы крок ці два ў пазію, не будуць адрозніваць «крычаць» і нават падумаюць, што варта ўвагі іншых, што не...)

У якасці ілюстрацыі яшчэ адзін ліст — з двюма тэлефоннымі размовамі. Падчас першай спадар Г. з Міншчыны казаў, што з дапамогай Звязды» хацеў бы ўсёй краіне раскажаць пра вельмі цікавага чалавека, можна сказаць, героя. Цяпер ён на пенсіі — на самым, што ні ёсць, заслужаным адпачынку, бо раней амаль 30 гадоў кіраваў прадрывемствам. Прычым — як?!... Найцікавейшы вопыт! А ўжо ж сам чалавек!...

Карацей, трэба, каб пра такіх даведаліся ўсе. «Вы ж надрукаваце мой артыкул?» — пытаўся аўтар. Што было адказаць? Хіба тое, што абяцаць азначала б дзяліць шкуру яшчэ жывога мядзведзя — трэба спярша пачытаць...

І тады ж, з першых радкоў, можна сказаць, прыйсці да высновы, што дзяліць няма чого — шкуру, то-бок артыкула... няма: аўтар проста пераказаў біяграфію.

А потым зноў пазваніў. І зноў не проста ўгаворваў — умоўваў аб публікацыі. «Ну, — казаў, — калі не ўсёго артыкула, то хоць бы паловы... Альбо траціны... Таксама не? Тады — хоць бы фатаграфію!...

«Але ж, — спрабавала перацягнуць, — здымкі старыя і вельмі сумнеўнай якасці... Да таго ж герой на іх — не адзін. Што пісаць пра другога чалавека? Хто гэты?» — «Дык жа я», — прызнаўся суразмоўнік.

Карацей, гісторыя, можна сказаць, для рубрыкі «...Народ на провадзе!».

Чытаючы іх, як і лісты, што прыходзяць у рэдакцыю, часам пасмяяешся, часам паплачаш, шмат даведася, зробіш высновы...

На гэты раз — аб тым, што, дзякаваць богу, не ўсе яшчэ згодны абнесці свой дом (сваю крэпасць) высокай агароджай, што ў краіне па-ранейшаму шмат людзей неабякавак — да лёсу вёскі, горада, мовы, краіны; што многія, як спадар Уладзімір Голубеў, пакуль жыліць, не проста спадзяюцца на лепшае, але і нешта робяць для таго, каб... вазоны ў нашым агульным «пад'ездзе» цвілі не толькі на ўваходзе.

Валянціна ДОУНАР.

Кажаце, няма чаго там «поўзаць»: як хацелі гаспадары, так і зрабілі, іх дамы — іх крэпасці. Але ж вуліца як бы «ўсіхная», агульная? І вёска — таксама?

Недарэчы, відаць, параўноўвае яе, нашу (і, вядома ж, не адну з такімі вось «моднымі» «наватворамі»), з недалёкай ад нас Палангай. Там — мора, сосны, пляжы, чысцюткае паветра — курорт, куды едуць адпачываць, жыллё замаўляючы загадзя.

Прапапоў яго, ну, вядома ж, шмат (і як мы жылі без інтэрнэту?): ад пакоў з выгодамі на вуліцы да асобнякоў — на пэўнай адлегласці ад мора... І (не ў апошнюю чаргу!) з адпаведным відам з акна.

Мусіць, таму высокіх агароджаў з бетону ці жалеза ў горадзе і ваколцах амаль няма. Што цікава — нават там, дзе яны... ёсць, бо ў тамтэйшых гаспадароў ці не за правіла — наводзіць марфет не толькі на тэрыторыі «свайей крэпасці», не толькі для сябе ды сваёй сям'і... У выніку тыя ж «бярозы ды сосны», дэкаратыўныя кусты і кветкі, дагледжаныя газоны з прыгожымі камянямі

спрос «параскіданы» яшчэ і за «платамі», што стварае дзівосную прыгажосць, прычым... выгадны не толькі асобным гаспадарам асобных дамоў, але і ўсяму гораду, бо многія з адпачывальнікаў, трапіўшы ў Палангу аднойчы, што называецца, уключаюць сарафаннае радыё (раеця іншым). Самі таксама прыезджаюць — яшчэ і яшчэ.

У нас, многія лічаць, час такіх гаспадароў яшчэ не надышоў. І, вядома ж, памыляюцца. Сведчаннем таму наша пошта. Спандарыня Наталля Стасевіч з Бабруйска раскажае, як пяць гадоў таму яе сям'я пераехала ў новы дом і як з той радасці яе суседзі панеслі на лесвіцу свае вазоны. «Дурное... Іх жа пакарадуць», — казалі жанчыне ўсе. І, на жаль, мелі рацыю, бо спачатку нешта з кветкаў і сапраўды знікла. Але ж хутка з'явілася зноў, бо, убачыўшы, як прыгожа на ўваходзе ў пад'езд ды на ніжніх паверхах, да наяв-

дзення парадку «прымкнулі» суседзі з вышэйшых. Да слоўна: «Людзі на свае вочы убачылі: там, дзе брудна, дзе ўжо ляжыць смецце, маля хто ўтрымаецца, каб не кінуць сваё. А вось там, дзе чысціня і прыгажосць, нармальны чалавек свінячыць не стане. У выніку, — піша чытачка, — у наш пад'езд па-ранейшаму прыемна зайсці. Ён амаль як новы».

Што ж — пяць гадоў для дома — гэта не ўзрост. Іншая рэч... шэсцьдзясят пяць. «Сёння адзін мой знаёмы падвёз мяне да школы № 2, — піша спадар Уладзімір Голубеў з Мінска. — У 1954-м, калі я туды пайшоў вучыцца, сама вуліца Энгельса выглядала зусім па-іншаму, і гэта заканамерна: многія будынкі знеслі, спіралі дрэвы. Шмат часу прайшло, але раней там цвіў бэз, усё выглядала па-хатняму ўтульна, цёпла, а цяпер чамусьці гуляе холад».

І прычына яго бачыцца чытачу не толькі ў адсутнасці «знаёмых» з маленства дрэў. «Беларусь, — піша спадар Голубеў, — адзначыла 115-годдзе з дня нараджэння Адама Русака. Некалі беларускае радыё часта перадавала іх вершы, песні. Да таго ж самі людзі, сабраўшыся разам, таксама спявалі. Тое ж «Бываіце здаровы, жывіце багата...» грывела на ўвесь Савецкі Саюз. Гэту песню нават лічылі народнай...»

«Калі хочаш сказаць каму-небудзь добрыя словы, а тым болей словы ўдзячнасці, то не трэба гэта адкладваць».

Сярод жывых ужо досыць даўно няма названага паэта, — піша спадар Голубеў, — але ж засталіся яго творы. Яны і сёння краюнаюць душу, уздымаюць настрой. І вельмі хочацца, каб у нас у сталіцы з'явілася вуліца ў гонар аўтара, каб у дзіцячым парку імя Горкага на помніку лісьменніку пазначылі яго прозвішча».

Пагодзімся: у Беларусі шмат знакамітых, таленавітых людзей (не толькі

сярод паэтаў), імянамі якіх варта (і на добры толк трэба было б!) называць нашы паркі, плошчы, праспекты, вуліцы — у вялікіх і малых гарадах, у вёсках (можа, хоць там Новых-Ляных-Лугавых?) ці нават у сталіцы... Але ж якраз тут іх, кажучь, не хапае — нават для Быкава.

Затое хай некалі, але ж знайшліся вуліцы для згаданага ў лісце Энгельса, Валадарскага, Свядрлова, Калініна, Розы Люксембург і Клары Цэткін ды іншых, чые жыццё і дзейнасць мала (альбо і зусім) не звязаны з Беларуссю. «Холад», аб якім піша чытач, магчыма, яшчэ і ад назваў?

«Раней (цытата з таго ж ліста) я часта хадзіў па вуліцах свайго маленства, цяпер ужо не — балець ногі. А таму хіба ў думках дазваляю сабе «пагуляць» па малой радзіме... І пры гэтым, пакуль жыў, спадзяюся на лепшае, стараюся рабіць добра — выступаю ў абарону нашай прыроды, чытаю беларускія кнігі, больш за 60 гадоў пастаянна выпісваю родную газету на роднай мове»...

І гэта — як сведчыць зваротная сувязь — таксама выгадна.

ЛІСТ ад спадара Міхаіла Літошкі з Мінска, пачынаецца, у прыватнасці, з кампліментару: «Звязда», маўляў, і

«Раней я часта хадзіў па вуліцах свайго маленства, а цяпер хіба ў думках дазваляю сабе «пагуляць» па малой радзіме... І пры гэтым, пакуль жыў, спадзяюся на лепшае, стараюся рабіць добра — выступаю ў абарону нашай прыроды, чытаю беларускія кнігі, больш за 60 гадоў пастаянна выпісваю родную газету на роднай мове»

му-небудзь добрыя словы, а тым болей словы ўдзячнасці, то не трэба гэта адкладваць».

Падобнымі прывітам карыстаецца і спадар Васіль Пяшэвіч з вёскі Юркевічы Жыткавіцкага раёна: «У чарговы раз аформіў падпіску на «Звязду», — піша ён, — у чарговы раз даслаў картку на розыгрыш прызоў. Можна, зноў пашанца нешта выйграць? А калі і не, то смутку не будзе ні каліва: «Звязда» для мяне — найлепшае выданне, адзінае са штодзённых на роднай мове. А мову нашу і зберагаць, і падтрымліваць сёння вельмі патрэбна...»

І здароўе, вядома ж, таксама. «У нашым грамадстве цяпер многія абмяркоўваюць пытанні карупцыі ў сферы медыцыны, — чытаем у наступным лісце. — Маўляў, медработнікі няўважліва ставяцца да хворых, бяруць хабар і г. д. А вось знаходжанне ў нашай цэнтральнай раённай бальніцы пераканала ў адваротным: абсалютная

prozвішча гэтых пацыентаў, а так...

Скажаце, падпісачца (пакінуць прозвішча) азначала б для іх — «раструбіць» праз газету аб наяўнасці хвароб?

Але ж «Звязда», здаецца, заўжды з разуменнем ставілася да атрыманай інфармацыі, кіравалася і кіруецца тым жа прывітам медыкаў: «Не нашкодзь!»

У чарговага ліста — перакануваць прасьба надрукаваць вершы.

Пастаянным падпісчыкам казаць не трэба: «Звязда» гэта робіць, аднак вельмі і вельмі рэдка (хіба да нейкіх юбілеяў, на конкурс «Хто каго?» ці ў такіх вольных аглядаў пошты, каб паказаць, як трэба пісаць ці... не трэба). Такім чынам, дасланы верш называецца «Селянін» (друкуецца ў скрачэнні):

Сярод лясных дарог
Ён выйшаў на прастор.
Зрабіў і крок, і два
І раптам закрычаў:
«Люблю зіму ў Беларусі.
Люблю і саму Беларусь!»

У Мінску будзе асвечана царква ў імя доктара імператарскай сям'і Яўгена Боткіна

У суботу, 13 ліпеня, новы прываслаўны храм іконы Божай Маці «Усецарыца» будзе асвечаны ў гонар святога праведнага страстацера ўрача Яўгена Боткіна. Царква пабудавана ў Мінску на вуліцы Чыгуначнай побач са станцыяй метро «Міхалова». У асвячэнні храма возьме ўдзел вядомы расійскі пульманалаг, акадэмік Расійскай акадэміі навук, доктар медыцынскіх навук, прафесар Аляксандр Чучалін, які шмат зрабіў для кананізацыі доктара Боткіна.

Яўген Боткін вядомы як урач імператарскай сям'і Раманавых, які быў страляны разам з яе членамі ў ноч з 16 на 17 ліпеня 1918 года ў Екацярынбургу. Ён з'яўляецца сынам іншага вядомага ўрача — Сяргея Боткіна. Яўген атрымаў адукацыю на ваенна-медыцынскім факультэце, удзельнічаў у Руска-японскай вайне, а з 1908 года па запрашэнні імператрыцы Аляксандры Фёдаравны знаходзіўся пры імператарскай сям'і ў якасці ўрача. Не пакінуў

ён яе ні пры арышце Мікалая II, калі ўсім прываслаўным прапанавалі сысці, ні падчас накіравання імператарскай сям'і ў Табольск, ні падчас пераезду ў Екацярынбург.

— Захаваліся лісты Яўгена Боткіна, якія сведчаць, што ён усведамляў, чым усё скончыцца, але сам на гэта пайшоў, вырашыўшы, што выканае абавязак урача да канца, — расказвае гісторык, дацэнт, кандыдат гістарычных навук Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта Аляксандр РАЙЧОНАК. — Яго лісты да дзяцей, а іх засталася чацвёрта, да брата сведчаць, што ў прываслаўі Яўген Боткін заставаўся да апошняга дня. Гэта паслужыла аргументам і доказам пры кананізацыі.

— У нашай краіне ўпершыню адкрываецца храм у гонар Яўгена Боткіна, які здзейсніў сапраўдны подзвіг. Яго адпускалі і «белыя», і «чырвоныя», ён мог з'ехаць, але застаўся верны царскай сям'і і прыняў пакутніцкі вянец. Гэты подзвіг вельмі важны ў наш час, гэта тое, што нас можа аб'яднаць, —

працягвае старшыня Сінадальнага аддзела па царкоўнай дабрачыннасці і сацыяльным служэнні Беларускай Праваслаўнай Царквы, настаўніцель храма ў гонар іконы Божай Маці «Усецарыца» ў Мінску протаіерэй Кірыл ШОЛКАЎ.

Паміж Міністэрствам аховы здароўя і Беларускай Праваслаўнай Царквой падпісана праграма супрацоўніцтва, асноўная мэта якой — узаемадзеянне ў галіне аховы здароўя. Асноўныя яе мерапрыемствы: медыка-сацыяльная дапамога насельніцтву, духоўная падтрымка дзяцей і падлеткаў, сем'яў, супрацоўніцтва па фарміраванні здаровага ладу жыцця, у прыватнасці, распрацоўка мерапрыемстваў па прафілактыцы ўжывання алкаголю і наркатыкаў, паведамляе прэс-сакратар Міністэрства аховы здароўя Юлія БАРАДУН. Супрацоўніцтва прадугледжвае і шэраг навучальных праграм — ад курсаў для сяцёр міласэрнасці да падрыхтоўкі святароў і прыхаджан, якія дапамагаюць ва ўстановах аховы здароўя.

Люстэрка, скажы...

Як захаваць маладосць?

Што дапамагае скуры не старэць

Здавалася б, у 25 гадоў мы знаходзімся на піку маладосці і выдатнай формы. Аднак з біялагічнага пункту гледжання гэта тая мяжа, калі скура пачынае старэць, далей змены ў ёй становяцца ўсё больш прыкметныя. А з 38 гадоў хатняга догляду ўвогуле недастаткова, лічачы спецыялісты, і варта звяртацца да касметолагаў. Што ж адбываецца з нашай скурай? Якія змены яна зазнае і якіх максімальных адтэрмінаваць?

— З узростам рагавы слой скуры патаўшаецца, замаруджваецца працэсы абнаўлення ў дэрме і эпідэрмісе. Змяняецца структура калагену і эласціну — ранейшыя пругкія «спружынікі» расцягваюцца, грубеюць, размяшчаюцца хаатычна, — тлумачыць урач-касметолог Мінскага абласнога скурна-венералагічнага дыспансера Алена ЖАЛОЎСКАЯ. — Ад прабоін у ахоўным слоі скура траціць вільгаць, неабходную для падтрымання маладосці. Скурны каркас слабее, а сіла гравітацыі цягне тканкі ўніз. У выніку скура пачынае правісаць, апускаецца і падскурная тлушчавая клетчатка. Рысы твару паступова «аплываюць» і траціць выразнасць. Патэрныя скурны рэчывы разбураюцца ўсё хутчэй, а новыя вырацоўваюцца марудней. Утвараецца дэфіцыт бялкоў, гіалуронавай кіслаты, тлуштых кіслот, вітамінаў, мікраэлементарнаў. Слабее імунная сістэма скуры, і ёй усё складаней супрацьстаяць агрэсіўным фактарам навакольнага асяроддзя.

Першыя прыкметы старэння праяўляюцца ў выглядзе пагаршэння колеру твару, зніжэння тонусу скуры, мімічных маршчынак, цёмных кругоў і мяшкоў пад вачыма. З'яўляюцца пігментныя плямы, сасудзістыя зорачкі і іншыя новаўтварэнні. Дарэчы, мужчынская скура ў параўнанні з жаночай больш тоўстая, шчыльная і тлуштая, гэтым тлумачыцца тое, што жанчын больш непакояць маршчынікі, а мужчын — буйныя складкі і правісанне скуры.

Сучасная касметалогія валодае самымі разнастайнымі метадамі лячэння і прафілактыкі, якія дазваляюць падтрымліваць прыгажосць і маладосць як мага даўжэй. Давайце разберомся, з чаго варта пачаць.

Дамашні догляд

Правільна падабраная касметыка для дамнага догляду дазваляе дасягнуць якаснага ачышчэння скуры, увільгатнення і аховы ад шкоднага ўплыву навакольнага асяроддзя.

Апаратныя метады лячэння і карэкцыі

Сюды можна аднесці фоталаячэнне, фотаамоладжванне, лазерную шліфоўку, лазернае выдаленне новаўтварэнняў — папілом, кератом, пігментных плям і іншага.

Ін'екцыйныя метады лячэння

Гэта мезатэрапія (увядзенне спалучэння медыкаментнаў пад скурныя пакрыў), біярэвіталізацыя (унутрыскурнае ці падскурнае ўвядзенне прэпаратаў на аснове гіалуронавай кіслаты), плазمالіфтынг (ін'екцыі трамбацытамі плазмы ўласнай крыві пацыента), плацэнтарная тэрапія (ін'екцыянае ўвядзенне прэпаратаў на аснове плацэнты ў пазуныя акупунктурныя «кропкі маладосці»), батулінатэрапія (увядзенне прэпаратаў на аснове батулінатаксинаў у мяккія тканкі для барацьбы з мімічнымі маршчынкамі), контурная пластыка (увядзенне ўнутр скуры геляў-філераў для пазбаўлення ад маршчын, змянення контуру вуснаў і іншага).

Толькі ўрач-касметолог вызначае, якія неабходныя працэдурны, і індывідуальна складае праграму лячэння і прафілактыкі ўзроставых змяненняў.

— Не трэба пры гэтым спадзявацца толькі на чароўныя ўколы і прэпараты. Паспех залежыць ад некалькіх складнікаў і самога пацыента, — нагадвае Алена Жалоўская. — Важна нармальнае харчаванне, весці актыўны лад жыцця з умеранымі фізічнымі нагрузкамі, мінімізаваць стрэс і навучыцца спраўляцца з крытычнымі сітуацыямі, правільна харчавцца, нармалізаваць гарманальны статус, адмовіцца ад шкодных звычак, займацца любімай справай і атрымліваць станоўчыя эмоцыі.

А вы ведалі?

АПРАЦАВАЦЬ ГРАДКІ І НЕ НАШКОДЗІЦЬ САБЕ

Простыя правілы прымянення аграхімікатаў на падворку, якіх варта прытрымлівацца

Сёння хімічныя сродкі (пестыцыды) з'яўляюцца эфектыўным метадам аховы садоўных раслін і гарадніннх культур. Навука не стаіць на месцы, а таму сучасныя аграхімікаты больш бяспечныя для экалогіі і чалавека, чым тыя, што прымяняліся некалі. Аднак іх выкарыстанне не заўсёды прадэкватнае неабходнасцю — не трэба апырскваць расліны толькі з мэтай прафілактыкі. А для таго, каб знізіць шкодны ўплыў на арганізм чалавека, пры апрацоўцы раслін на прысядзібным участку важна строга прытрымлівацца нескладаным правілаў. Як змагацца супраць шкоднай, каб не пацярпець самому, мы разбіралі разам з урачом-гігіеністам Мінскага абласнога цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Аленай СМІРНОВАЙ.

— Набываць пестыцыды трэба толькі ў гандлёвай сетцы і сачыць за тым, каб упакоўка была арыгінальная і нешашкоджаная, меліся этыкетка і інструкцыя па ўжыванні. Там павінны ўтрымлівацца пералік мер перасцярогі, сімптомы атручэння і метады аказання першай дапамогі, — папярэджвае ўрач-гігіеніст.

Нельга перавозіць ці пераносіць гэтыя сродкі ў гаспадарчых сумках ці пакетах, прызначаных для харчовых прадуктаў. Для транспарціроўкі лепш скарыстацца таксама арыгінальнай упакоўкай. Захоўваць ядохімікаты варта ў месцы, недаступным для дзяцей, хатніх жывёл, дзе выключаны кантакт з харчовымі прадуктамі і пітной вадою.

— Аб'ём прыгатаванага раствора павінен адпавядаць меркаванаму аб'ёму работ, нявыкарыстаныя рэшткі нельга пакідаць «на будучыню», — нагадвае спецыяліст. — Ёмістасць, у якой захоўваецца прэпарат, павінна быць трывалай, шчыльна закрывацца і мець

чыя маці, дзеці і падлеткі да 18 гадоў.

Пры ўнясенні раствораў і эмульсій неабходна выкарыстоўваць апырсквальнікі ранцавага тыпу, а іх спраўнасць і герметычнасць праверыць перад пачаткам работ. Варта памятаць, што пры іх выкарыстанні магчыма ўдыханне пары, забруджванне адкрытых частак цела і адзення. Узнікае верагоднасць пападання аграхімікатаў у арганізм і атручвання. Ядавітыя рэчывы могуць

мыццём адзенне варта замачыць у мыльным раствору, абутае спачатку паліць мыльным раствором, затым прамыць чыстай вадою. Ваду пасля мыцця інвентару і рэшткі абясшкоджаных ядохімікатаў выліваюць у спецыяльна выкапаную яму глыбінёй не менш за метр і засыпаюць зямлёй. Рызэ, анучы, паперу спальваюць невялікімі часткамі.

— Пры з'яўленні першых прыкмет атручвання работу па апрацоўцы раслін трэба неадкладна спыніць, выйсці з небяспечнай зоны, зняць цеснае адзенне, — пералічвае Алена Смірнова. — Калі пестыцыд выпадкова трапіў на рукі ці іншыя адкрытыя часткі скуры, неабходна 5—10 хвілін змываць яго пад струменем вады або старанна выцерці скуру ватай ці кавалкам мяккай чыстай матэрыі. Калі хімікат трапіў у вочы, трэба старанна прамыць іх вадою, а затым двухпрацэнтным раствором пітной соды. Калі выпадкова праглынулі сродак, выпіце некалькі шклянак вады і выклічце рвоту, можна прыняць актываваны вугаль. Каб пазбегнуць ускладненняў пасля аказання першай дапамогі, неабходна звярнуцца да ўрача.

Памятайце, што перад апрацоўкай раслін варта аб'ектыўна ацаніць неабходнасць прымянення аграхімікатаў, правільна праводзіць апрацоўку, прытрымлівацца правіл прымянення і захоўвання гэтых рэчываў, а таксама выкарыстоўваць сродкі індывідуальнай аховы.

этыкетку з назвай прэпарату. Калі ядавітае вадкасць пралілася або рассяпаўся хімічныя сродкі, неабходна прыбраць яго з дапамогай шупцілка, сухога рызэа, знаходзячыся пры гэтым у гумавых пальчатках.

Памятайце, што работа з пестыцыдамі і аграхімікатамі павінна праводзіцца ў ранішні (да 10) і вячэрні (пасля 18) гадзіны, у бязветранае надвор'е, з выкарыстаннем сродкаў аховы скуры, органаў дыхання і зроку, якія ўказаны ў інструкцыі. Апрацоўку ядохімікатамі не могуць праводзіць цяжарныя жанчыны, кормя-

Віцебск прывабны для інвестараў

Радзіма Шагала, месца правядзення самага маштабнага ў СНД міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар», паўночная культурная сталіца Беларусі, горад мастакоў... — усё гэта пра Віцебск. У горадзе на берагах Заходняй Дзвіны жыве каля 380 тысяч чалавек. Віцебск, дарэчы, пасля Полацка — другі найстарэйшы ў Беларусі. Заснаваны ў 974 годзе. Напярэдадні святкавання 1045-годдзя наш карэспандэнт пагутарыў са старшынёй Віцебскага гарвыканкама Віктарам НІКАЛАЙКІНЫМ.

У цэнтры ўвагі падчас размовы была эканоміка. Яна, як вядома, — аснова стабільнасці і магчымасці развіцця гарадской камунальнай інфраструктуры, упрыгожвання паркаў і сквераў, гарантыя ў рэалізацыі запланаваных цікавых ідэй.

— **Віктар Паўлавіч, па выніках сацыяльна-эканамічнага развіцця рэгіёнаў Віцебскай вобласці за 2018 год горад Віцебск занесены на абласную Дошку гонару. Высока ацэнена праца і шэрагу працоўных калектываў горада на рэспубліканскім узроўні. Пералічыце іх, калі ласка.**

— На абласным узроўні адзначаны ўклад у эканоміку такіх прадпрыемстваў, як: ААТ «Віцебскі завод трактарных запасных частак», РУП «Віцебскабгаз», замежнае вытворчае ўнітарнае прадпрыемства «Вік-здоруе жывёл», таварыства з абмежаванай адказнасцю «Плісабуд», філіял РУП электрасувязі «Белтэлекам».

Сярод пераможцаў і Віцебскі дзяржаўны ордэна Дружбы народаў медыцынскі ўніверсітэт.

Ёсць у Віцебску і занесеныя на Рэспубліканскую Дошку гонару: вытворчае ўнітарнае прадпрыемства «Віцебская лесапілка», ААТ «Аб'яднанне «Лотас», таварыства з дадатковай адказнасцю «Турыстычная фірма «Лва».

Ад імя кіраўніцтва гарвыканкама шчыра дзякую за самаадданую працу.

— **Ці шмат летася і сёлета стала ў Віцебску новых вытворчасцяў?**

— Завяршылася рэканструкцыя Віцебскага футравага камбіната. Кіраўнік дзяржавы, які наведваў яго, даў высокую ацэнку ўбачанаму. Кіраўнік холдынга «Марка», у складзе якога гэта прадпрыемства, сенатар Мікалай Мартынаў узнагароджаны ордэнам Пашана.

У першым квартале пачалі ажыццяўляць дзейнасць шэсць новых арганізацый у сферы вытворчасці (ТАА «УнітэйдзінгПлюс», ТАА «Разам пліруем» — распілоўка, струганне і прамочванне драўніны; ЧУП «Фабрыка лясвіц» — вытворчасць драўляных будаўнічых канструкцый і сталярных вырабаў, акра-

мя зборных будынкаў; ТАА «АльпаЧына» — будаўнічыя работы, якія патрабуюць спецыяльных прафесій; ТАА «БелТэхнаПакет» — вытворчасць пластмасавых вырабаў; ТАА «Дэкор Завод» — вытворчасць драўляных вырабаў).

У прыватнасці, у якасці рэзідэнта СЭЗ «Віцебск» зарэгістравана фірма «Акітама» з інвестыцыйным праектам па будаўніцтве завода па перапрацоўцы нізкатаварнай драўніны, выпуску драўняна-паліўных гранул і дробных драўняных кампанентаў. Аб'ём заяўленых інвестыцый 15,9 мільёна долараў. Будзе створана там каля сарака рабочых месцаў.

У працэсе рэалізацыі стварэнне вертыкальна інтэграванага дрэвапрацоўчага комплексу ТАА «ВМГ ВудАрт». Фірма таксама зарэгістравана ў свабоднай эканамічнай зоне ў канцы мінулага года. Агульны аб'ём заяўленых інвестыцый толькі па першым этапе складзе больш за 62 мільёны долараў. Планаецца стварэнне не менш як 200 новых рабочых месцаў.

Планаецца рэалізацыя яшчэ аднаго найбуйнейшага інвестыцыйнага праекта «Холдынга ВМГ» па вытворчасці бенавай хіміка-тэрмамеханічнай масы. Памер інвестыцый — больш за 300 млн долараў ЗША. Работу атрымаюць не менш як 85 гараджан.

Дарэчы, карыстаючыся выпадкам, хачу падзякаваць кіраўніцтву адміністрацыі СЭЗ «Віцебск» за пільную дзейнасць па прыцягненні інвестараў. Сёлета — 20-гадовы юбілей дзейнасці свабоднай эканамічнай зоны. У пачатку жніўня 1999 года кіраўнік дзяржавы падпісаў адпаведны указ.

— **А як справы на ўжо вядомых прадпрыемствах? Напрыклад, на адным з вытворчых «брэндаў» горада, знакамітым на ўсёй постсавецкай прасторы прадпрыемстве «Віцязь», дзе вырабляюць тэлевізары і не толькі?**

— На ААТ «Віцязь» працягваецца рэалізацыя праекта па выпуску сродкаў зараднай інфраструктуры для электрамабіляў. Навінак станицы і аўтаматызаваныя склады вертыкальнага захоўвання ліфтавага тыпу...

На ААТ «Віцебскія дываны» асвойваецца тэхналогія вытворчасці поліпрапіленавых нітак. Ужо пастаўлена неабходнае абсталяванне, вядзецца яго мантаж. Увод у эксплуатацыю — да канца 2019 года. А выхад на практычную магутнасць запланаваны на ліпень наступнага года.

На вельмі вядомым прадпрыемстве «Энэргакамплект», якое стварылі ўжо ў постсавецкі час, завершана рэалізацыя праекта па арганізацыі вытворчасці новых відаў кабеляў.

Выхад на практычную магутнасць — снежань 2021 года. У выніку яго рэалізацыі сярэдняга ўзроўню дабуўленай вартасці на аднаго занятага складзе 60,2 тысячы еўра. І будзе забяспечана перавышэнне экспарту над імпартам.

— **Дарэчы, куды ажыццяўляецца экспарт з радзімы Шагала?**

— Сёння на экспарт пастаўляецца больш за палову вырабленай прамысловасцю горада прадукцыі. Яна пастаўляецца на рынкі 60 дзяржаў свету. Асноўнымі гандлёвымі партнёрамі горада з'яўляюцца Расійская Федэрацыя, Украіна, Польшча, Кітай, Латвія, Германія, Літва і Казахстан.

Аснову экспарту складаюць: кабельна-правадніковыя прадукцыя, абутак, мяса, малочныя і мясныя прадукты, паўфабрыкаты, гандлёвае абсталяванне, алей, дываны і дывановае пакрыццё, цзгла, швейныя вырабы, пластмасавыя і ўпаковачныя вырабы, вапняк, даламіт і іншыя вапнявыя камяні.

У першым квартале арганізацыямі горада адпраў-

лена на экспарт тавараў і паслуг на 180,4 мільёна долараў.

Забяспечана станочнае сальда ў знешнім гандлі таварамі і паслугамі.

— **Прэзідэнт не раз прабаваў знаходзіць новыя рынкі збыту прадукцыі. Каб не залежаць ад патрэб расійскага рынку, мякка кажучы, перыядычна зусім непрадказальны. Ці ёсць поспех у гэтым кірунку?**

— Упершыню ажыццяўлены экспарт пластыкавай тары ў Аўстрыю, Азербайджан, Ісландыю і Польшчу, мясных субпрадуктаў — у Сірыю і В'етнам, сухога малака — у Ліван, аптычнага валакна — у Азербайджан і Узбекістан, дзвярэй — у Чарнагорыю і Узбекістан, аптычных прыбораў — на Мальту, дызайнерскага адзення з лёну — на Кіпр.

Наконт іншай прадукцыі, можна адзначыць, што экспарт аўтагідрапад'ёмнікаў цяпер ажыццяўляецца і ў Кыргызстан, касцюмаў — у Польшчу, сухіх сnyderкаў і кандытарскіх вырабаў — у Азербайджан і Польшчу, сродкаў пажаратушэння — у Карэю, пептонаў — у Непал, алею рапсавага і правадніковай прадукцыі — у Нарвегію.

Цікава, што экспарт хлеббулачных вырабаў наладжаны цяпер і ў Грузію.

Суб'ектамі гаспадарання прымаюцца меры, накіраваныя на павышэнне канкурэнтназдольнасці прадукцыі, аказвання работ і паслуг, мадэрнізацыю і тэхнічнае перааснашчэнне дзёных вытворчасцяў.

— **Калі згадаць лічбы фінансавай дзейнасці, сёлета яны аптымістычныя?**

— Забяспечаны прырост да аналагічнага леташняга перыяду па вытворчасці прамысловай прадукцыі ў фактычных адпускных цэнах на 6,4%. Плюс па рознічным тавараабароце гандлю — на 6,3% і грамадскага харчавання — 11%,

ба «Віцебск», тры спартыўныя пляцоўкі са штучным пакрыццём, у тым ліку на тэрыторыі дзіцячага дома. Адкрыты пасля рэканструкцыі абноўлены фізкультурна-аздараўленчы цэнтр РУП «Віцебскэнерга». На базе ААТ «Чырвоны Кастрычнік» пачаў функцынаваць сучасны спартыўны комплекс. На ААТ «Віцебскі завод радыёдэталей» «Маналіт» — цэнтр гандбола.

— **А што сёлета ўжо пачалі эксплуатаваць з аб'ектаў сацыяльнага прызначэння? Якія планы на бягучы год?**

— У сакавіку першых наведвальнікаў прыняла шматпрофільная паліклініка ў мікрараёне Пойдзень-7А. Яна функцыянуе як паліклінічны цэнтр і ўключае ў сябе медцэнтр не толькі для дарослых, але і для дзяцей. Там ёсць стоматалагічнае аддзяленне і жаночая кансультацыя. Паліклініка таксама з'яўляецца клінічнай базай для кафедры агульнай практыкі Віцебскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта.

У красавіку на праспекце Перамогі адбылося адкрыццё Цэнтра па скачках на батуте. Гэта стварыла новыя магчымасці для заняткаў спортам як спартсменам-алімпійцам, так і ўсім віцебскім батутыстам. А гораду такі палац батуты дазволіць праводзіць прэстыжныя спартыўныя міжнароднага ўзроўню...

Наконт найбліжэйшых перспектыв, планаецца пачатак будаўніцтва дзіцячага садка з пачатковай школай у мікрараёне Білева-3 на 850 месцаў. Пры гэтым працягваецца ўзвядзенне школы на больш як 1000 вучняў у мікрараёне Білева-2.

Важнае значэнне для развіцця транспартнай інфраструктуры горада мае рэканструкцыя пуцпэравада «Полацкі». Ён знаходзіцца недалёка ад аўтавакзала, дома-музея Марка Шагала.

Вяліка ўвага аддаецца ў горадзе добраўпарадкаванню і азеляненню тэрыторыі, стварэнню паркавых зон.

Наконт экалагічнай бяспекі, клопату пра здароўе гараджан — за кошт замежных крыніц ажыццяўляецца рэканструкцыя ачышчальна-ска... збудаванняў Віцебска...

Старажытны горад дынамічна развіваецца, не страчваючы сваёй унікальнай прыгажосці. Нездарма гавораць, што ў Віцебску таямнічая, непаўторная, натхняльная аўра. Тыя, хто тут пабывае ўпершыню, улюбляюць, абавязкова захочуць прыехаць яшчэ раз.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Фота дадзена газетай «Віцбичы», заснавальнікам якой з'яўляецца Віцебскі гарвыканкам.

«Альянспласт» — БЕЗ ТАРЫ НІЯК!

У Віцебску больш за дваццаць гадоў паспяхова функцыянуе прадпрыемства, якое вырабляе пластмасавую тару для харчовай і іншай прадукцыі. Віцебскія вытворцы з ТАА «Альянспласт» не прэтэндуюць на «зорнасць». І гэта пры тым, што іх прадукцыя выкарыстоўваецца нават у ЗША і яшчэ дзясятках краін свету.

А ПАЧАЛОСЯ ЎСЁ ў 1996-м

У рэкламе прадпрыемства не мае патрэбу. Без вырабаў, якія атрымліваюцца пры ліцці пластмас, нікуды. І насамрэч ТАА «Альянспласт» — узорны прыклад магчымасці паспяховай дзейнасці па-за мегаполісамі. Як ні хваліць Віцебск, у параўнанні з Мінскам гэта правінцыя. Але ж менавіта тут ёсць чаму навучыцца і сталічным вытворцам.

Прадпрыемства дзейнічае пачынаючы з 1996 года. Яно спецыялізуецца на вытворчасці тары з поліпрапілену (харчовая пластмасавая тара ў форме слоікаў і вёдзер) ёмістасцю да 22 літраў.

Ці ёсць у яго канкурэнты ў Беларусі і Расіі, тым больш у краінах Усходняй Еўропы? Вядома ж! Але, як растлумачылі мне ў ТАА, асаблівасць віцебскіх вытворцаў у індывідуальным падыходзе да таго, што жадае заказчык, і ў аб'ёмах прадукцыі, якая вырабляецца.

Галоўныя канкурэнтныя перавагі ТАА «Альянспласт» сярод іншага заключаюцца ў багатым асартыменце прадукцыі, пастаяннай рабоце над паляпшэннем яе якасці і знешняга выгляду, магчымасці дастаўкі прадукцыі заказчыку...

І канешне ж як вельмі дакладна заўважыў яшчэ правадыр пралетарыяту таварыш Ленін, кадры вырашаюць усё! На віцебскім унікальным прадпрыемстве і кадры адпавядаюць патрабаванням сённяшняга дня. Улічваючы тое, што неабходных спецыялістаў у каледжах не рыхтуюць, у ТАА іх вучаць усяму, што будзе неабходна ў рабоце. А патрабаванні тут высокія, бо прадукцыя, як кажуць, тонкай працы, вартай каралеўскага прызнання.

Пры гэтым у ТАА «Альянспласт» працуюць сціплыя людзі. Залішняя ўвага прэсы — не для іх, бо галоўнае на рабоце — работа! Цяпер у штаце кампаніі каля 450 чалавек.

РОБАТЫ ВАКОЛ

Аўтар гэтых радкоў доўгі час застаецца пад уражаннем ад убачанага на фірме.

Усё там па-гаспадарску прадумана, пачынаючы ад афармлення праходных, а іх тут тры, заканчваючы складамі. Шчыра дзякую кі-

Для тых, хто зацікавіўся магчымасцю супрацоўнічаць з фірмай, наступная інфармацыя:
ТАА «Альянспласт», 210040, Рэспубліка Беларусь,
г. Віцебск, 1-я Журжаўская вул., 10а.
Кантактныя тэлефоны:
+375 (212) 61-61-02; +375 (212) 61-61-03.
Адрас электроннай пошты: aliansplast@mail.ru.

месаў», «Найлепшы экспарцёр года»... Рашэннем Віцебскага аблвыканкама Мікалай Сілінаў ўзнагароджаны ганаровай граматай за дасягненне высокіх паказчыкаў у сферы сацыяльна-эканамічнага развіцця ТАА «Альянспласт», актыўную работу па развіцці прадпрыемства за вытворчыя дасягненні неаднаразова было адзначана на раённай, гарадской і Рэспубліканскай дошках гонару.

Цікава, што параўнальна нядаўна ў райцэнтры Шуміліна пачаў працаваць вытворчы ўчастак фірмы. Такім чынам кіраўніцтва ТАА «Альянспласт» падтрымлівае развіццё глыбінкі і паралельна робіць свой ўнёсак у Год малой радзімы.

І ДЛЯ МАРОЖАНАГА

Больш чым дваццацігадовы вытворчы вопыт, сучаснае абсталяванне і якасныя еўрапейскія матэрыялы дазваляюць фірме ажыццяўляць вытворчасць самых розных вырабаў з пластмас на заказ.

Асноўнымі спецыялістамі прадукцыі ТАА «Альянспласт» з'яўляюцца прадпрыемствы рыбапрацоўчай і лакафарбавай прамысловасці. Вырабляюць у Віцебску тара забяспечвае стапрацэнтную герметычнасць і высокую ступень абароны прадукту пры транспартаванні. Ёсць гігіенічныя пасведчанні і сертыфікаты ў Беларусі, Расіі, Украіне, ЕС. Тара ад ТАА «Альянспласт» з'яўляецца выдатнай упакоўкай для лакаў, фарбаў, шпаклёвак, будаўнічых пастаў, бытавой хіміі. А яшчэ яна ідэальная для захавання спажывецкіх якасцяў салёнай рыбы, марожанага, мёду, ягад, грыбоў і іншых прадуктаў. Для абгортвання гатовай прадукцыі вырабляецца і прапануецца кліентам упакоўкавая плёнка.

У ТАА «Альянспласт» ёсць гандлёвыя прадстаўніцтвы і партнёры ў Маскве, Санкт-Пецярбургу, Кіеве, Рызе, Смаленску, Тальяці.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
Фота аўтара — на прадпрыемстве ТАА «Альянспласт».

УНП 300451566

раўніцтва прадпрыемства за магчымасць убачыць усё на свае вочы.

Вытворчы працэс дапамагаюць ажыццяўляць работы. Канешне, яны не такія, як у фільме «Тэрмінатар», а проста поўнаасцю механізаваныя рабочыя месцы. Такі прынцып арганізацыі працы і ў самых вядомых вытворцаў свету.

Пацікавіўся, дарэчы, аплатай працы рабочых. Тут ужо даўно, як у Беларусі кажуць, атрымліваюць па 500. Ды і прафсаюз аказвае вельмі моцную падтрымку...

А самым стараным працаўнікам у пытанні фінансавай удзячнасці могуць зайздросціць прафесары. Хоць лянівых на фірме няма.

Генеральны дырэктар ТАА «Альянспласт», старшыня ГА «Асацыяцыя наймальнікаў і прадпрыемальнікаў» Мікалай Міхайлавіч Сілінаў — асоба, якую ведаюць як аднаго з самых паспяховых прадпрыемальнікаў. Ён фактычна з нуля пачынаў свой бізнес. Таму ахвотна дзеліцца вопытам з пачаткоўцамі.

Бізнесмен неаднаразова быў уладальнікам прэстыжных званняў: «Найлепшы прадпрыемальнік года», «Найлепшы прадпрыемальнік — арганізатар новых рабочых

«Прыдзвінне» — гісторыя з годным працягам

У старажытным Віцебску на беразе Заходняй Дзвіны ёсць прадпрыемства «Прыдзвінне», якому летась споўнілася 120 гадоў. Цікавая і насычаная падзеямі яго гісторыя. Напрыклад, падчас грамадзянскай вайны на прадпрыемстве знаходзіўся ваенны шпіталь. А падчас фінскай вайны менавіта тут разлівалі так званыя фронтавыя «сто грамаў». Дарэчы, у планах прадпрыемства — арганізацыя вытворчага турызму. Гэта — тэндэ, які набірае папулярнасць на паставацкай прасторы. Энтузіяты на прадпрыемстве збіраюць усё, што датычыцца мінулага «Прыдзвінныя»: працуюць у архівах, шукаюць фота, запісваюць успаміны старажылаў горада.

Мінулае побач

Па дарозе на вуліцу Рэвалюцыйную, дзе знаходзіцца «Прыдзвінне», можна дакрануцца да гісторыі старажытнага Віцебска. Дарэчы, абласны цэнтр па ўзросце саступае толькі «кальцыцы гарадоў беларускіх» — Полацку!

Нават людзі, якія дзясяткі гадоў жывуць у Віцебску, могуць адразу заблудзіць у пошуку. Але, паведаваў, гэта варта таго. У якасці доказу можна назваць такі факт: недалёка ад ААТ «Віцебскі лікёра-гарэлачны завод «Прыдзвінне» знаходзіцца вуліца Пакроўская, дзе жывуць знакаміты на ўвесь свет мастак Марк Шагал. Будынак цудам захаваны.

Старыя дамы, сцены якіх бацьчы мастак, кварталы, па якіх ён хадзіў, рака Заходняя Дзвіна, якая натхняла яго сваімі хвалямі, — усё гэта як дыханне гісторыі.

Завод, дарэчы, пабудавалі, калі Шагал быў 11-гадовым хлопчуком: у 1898-м узяўлі губернскае казённае віннае склад, які з часам стаў спіртзаводам, а цяпер ператварыўся ў адкрытае акцыянернае таварыства «Віцебскі лікёра-гарэлачны завод «Прыдзвінне». У тыя гады ў горадзе жыло каля 67 тысяч чалавек.

Унікальныя архіўныя звесткі

На прадпрыемстве можна ўбачыць некалькі будынкаў дарэвалюцыйнага часу.

Вельмі цікава, што праект будынка казённага віннага склада зрабіў вядомы віцебскі архітэктар Ціхан Кібардзін. Ён жа — аўтар помніка героям Айчынай вайны 1812 года, які ў наш час можна ўбачыць у цэнтры Віцебска.

У архівах знайшлі звесткі пра пачатак работ цяперашняга «Прыдзвінныя». Напрыклад, ёсць праект каштарыса на будаўніцтва казённага віннага склада з абаротам 150 тысяч вёдер. Яго склаў у пачатку 1895 года ўжо згаданы Ціхан Кібардзін, які быў тады гарадскім архітэктарам. Там указана сума — 57 429 рублёў.

Дарэчы, сярод іншага на тэрыторыі завода быў пабудаваны драўляны жылы дом у два паверхі. Кошт яго будаўніцтва склаў больш за 12,3 тысячы рублёў.

Тым жа годам датавана аб'ява Віцебскага акцыянага ўпраўлення да ведама зацікаўленых наконт планаванага будаўніцтва склада віна і спірту ў іншых гарадах Віцебскай губерні. Былі ўказаны Віцебск, Гарадок, Сураж, Лепель, Полацк, Дрыса, Дзвінск, Рэжыч, Себеж, Веліж. Будаўніцтва планавалі завяршыць у 1896—1897 гадах.

У Віцебску гадавы абарот склада павінен быў вырабляць, калі лічыць у вёдрах, больш за 156 тысяч. Гарэлку машунам 40 градусаў планавалі прадаваць у 32 вінных лаўках.

І свая свідравіна

У асартыментным партфелі прадпрыемства на сёння больш за пяцьдзясят найменняў моцных напояў, дзевяць — салодкіх газаваных безалкагольных напояў гандлёвай маркі «Прыдзвінне». Яшчэ ёсць дзве мінеральныя вады гандлёвай маркі «Прыдзвінская». Вырабляюць і пітную ваду «Прыдзвінне».

У адрозненне ад безалкагольнай прадукцыі многіх вытворцаў моцных напояў, прадукты гандлёвай маркі «Прыдзвінне» вырабляюцца не з мэтамі рэкламы спіртна-мажыцельных брандаў, а існуюць на рынку як самастойныя прадукты. І з кожным годам продаж іх расце — так, напрыклад, сёлёты год радуе сваімі продажами. Зразумела, што небывалая спякота стварае спрыяльныя ўмовы для іх рэалізацыі, але ўсё ж прыемна ўсведамляць і тое, што усё больш калыхасць спажываюць дыярыя віцебскай гандлёвай марцы.

Вельмі цікава чытаць пра нюансы тэхнічнага забеспячэння завода. Так, таварыству тэрмамічнай драўніннай прамысловасці даручалася паставіць для Віцебскага казённага віннага склада № 1 ліпавае бязрозавы фільтрацыйны вугаль для ачысткі спірту.

Машынабудаўнічы завод Лангензіпена і КА ўзяў на сябе ўстаноўку і зборку фільтрацыйных батарэй, помпаў, усіх рэзервуараў і прыбораў і поўны мантаж складаў. У спісе цыстэрны, вёдры, помпы, машыны для разліву ў бутэлькі, напорныя чаны, паравыя катлы, манометры, гаечныя ключы і многае іншае.

Таленты прадпрыемства не раз перамагалі на творчых конкурсах.

Россып медалёў

Гісторыя прадпрыемства вельмі багатая на падзеі. Калі апісваць усё вехі, напэўна, не хопіць газетнай старонкі. Вельмі значная падзея адбылася ў ліпені 2015 года. Тады Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь падпісаў Указ № 326 «Аб стварэнні і дзейнасці холдынга па вытворчасці алкагольнай прадукцыі». У склад холдынга ўвайшлі восем арганізацый канцэрна «Белдзяржхарчпрам», у тым ліку ААТ «Віцебскі лікёра-гарэлачны завод «Прыдзвінне». Прадпрыемства захавала сваю гаспадарчую форму, адначасова стаўшы паўнапраўным членам найбуйнейшага алкагольнага холдынга Беларусі.

Каб задаволіць чаканні нават самых патрабавальных пакупнікоў, прадпрыемства імкнецца ісці ў нагу з часам, ствараючы як навамодныя прадукты, так і традыцыйныя нацыянальныя напоі, а таксама аналагі імпартажных.

Удалы вопыт стварэння навінак пацярджалі і лічбамі продажаў, і ўзнагародамі на міжнародных дэгустацыйных конкурсах. Дарэчы, за гісторыю існавання завода колькасць заваяваных медалёў і ўзнагарод дасягнула 400. Цікава, што за больш чым стагадовы час існавання завода было распрацавана звыш 300 рэцэптур напояў. Многія з іх па гэты дзень выкарыстоўваюцца ў вытворчасці і беражліва перадаюцца ад пакалення да пакалення.

лагічны сродак — мінеральную ваду свідравіны № 40676.

У 2014 годзе бальнеалагічнае заключэнне было атрымана заводам энду ўжо ў Рэспубліканскім цэнтры гігеіны, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Міністэрства аховы здароўя.

Сёлета кіраўнік дзяржавы паставіў задачу вытворцам пітных і мінеральных вод: асвоіць выпуск гэтых напояў у экалагічнай тары — шклобутэльках. А ў Віцебску яшчэ з 2011 года мінеральныя вады «Прыдзвінская-1» і «Прыдзвінская-2» разліваюцца прадпрыемствам «Прыдзвінне» ў шклобутэлькі ёмістасцю 0,33 і 0,75 літра.

Між іншым, прадпрыемстваў, якія працуюць у Беларусі са шклобутэлькамі, усяго тры.

Акрамя вытворчасці мінеральнай вады, выпускаецца яшчэ і пітная вада «Прыдзвінне» ў бутэльках ёмістасцю 0,5, 1,0 і 6,0 літра. Гэтая вада вырабляецца як негазаваная, так і сярэднегазаваная. Яе здабываюць са свідравіны глыбінёй 319 метраў і з мінімальнай апрацоўкай бутэлізуоц.

З 2013 года для вытворчасці усіх моцных і безалкагольных напояў, якія вырабляюцца пад брандам «Прыдзвінне», выкарыстоўваецца артэзіянская вада.

Экспарт у дзясяткі краін

У хуткім часе ў сувязі з уступленнем у дзеянне тэхнічнага рэгламенту Еўразійскага эканамічнага саюза «Аб бяспецы ўпакаванай пітной вады, уключаючы прыродную пітную ваду» на рынку Рэспублікі Беларусь адбудзецца змены маркіроўкі мінеральных вод. Воды, якія атрымліваюцца шляхам змешвання мінеральнай і артэзіянскай, будуць называць купажаванымі. І новыя патрабаванні непасрэдна закрануць і вады, якія вырабляюцца ААТ «Віцебскі лікёра-гарэлачны завод «Прыдзвінне»: «Прыдзвінская-1» і «Прыдзвінская-2». Каб не расчараваць пакупнікоў, тэхналагі прадпрыемства правялі вялікую работу па актуалізацыі рэцэптур мінеральных вод. Рэбрэндывнг этыкетак будзе праводзіцца паступова і захаве пазнавальнасць прадуктаў.

Дзякуючы прафесіяналізму спецыялістаў прадпрыемства ўсе прадукты, якія вырабляюцца, з поспехам прадаюцца не толькі ў нашай краіне, але і за яе межамі. Толькі сёлета экспартныя адгрузкі з завода былі ў 14 краін. А за апошнія дзесяць гадоў прадукцыя экспартавалася прыблізна ў 25 замежных дзяржаў. Асаблівы гонар для калектыву — адгрузкі ў краіны з адрозняў ад еўрапейскай культуры спажывання высакаградусных напояў: В'етнам, Турцыю, Танзанію, Каба-Вердэ, Сірыю, Дамінікану.

Пастаўкі на Еўра-азіяцкім кантыненте прадстаўлены адгрузкамі ў Кітай, Балгарыю, Расію, Польшчу, Германію, Украіну, Казахстан, Гру-

зю, Туркменістан, Арменію, Кыргызстан, Азербайджан, Малдову, Літву, Латвію, Эстонію, Швейцарыю, Францыю, Нідэрланды. Цяпер напоі «Прыдзвінныя» ведаюць і ў ШВА, Аўстраліі і Карэі.

Прыната лічыць, што прадукты, якія пастаўляюцца на экспарт, рыхтуюцца па асаблівых рэцэптурах і тэхналогіях. На прадпрыемстве абверглі гэты міф! Бо ўсе прадукты, якія адгружаюцца за мяжу, гэта тыя самыя напоі, што рэалізуюцца і на ўнутраным рынку.

Для таго каб пакупнікі маглі вызначыцца з выбарам, атрымаўшы прафесійную кансультацыю ў прадаўцу, самы шырокі асартымент напояў прадстаўлены ў фірменных крамах прадпрыемства. Іх у «Прыдзвінныя» сёння ўжо 12. Чарговая крама адкрылася зусім нядаўна ў Глыбокім.

Унікальны калектыв

Багацце прадпрыемства — гэта ў першую чаргу калектыв згуртаваных аднадумцаў. Цяпер на прадпрыемстве працуе больш за паўтысячы чалавек. І амаль палова з іх мае каля 35 гадоў. Усе спецыялісты перыядычна павышаюць сваю кваліфікацыю, займаюцца самаадукацыяй, перадаюць вопыт ад старэйшага пакалення малодшаму.

Самыя творчыя члены калектыву прадпрыемства бяруць актыўны ўдзел у музычным фестывалі «Планета талентаў», што аб'ядноўвае творчыя калектывы і арганізацыі, якія уваходзяць у склад Беларускага дзяржаўнага канцэрна харчовай прамысловасці «Белдзяржхарчпрам». Сёлета гэты фестывалі ў шосты раз, там калектыв «Прыдзвінныя» атрымаў чарговую перамогу. А яшчэ таленты прадпрыемства ўпершыню выступілі ў канцэртзе, прысвечаным Дню горада.

На заводзе ёсць і свая спартыўная каманда, якая прадстаўляе прадпрыемства на разнастайных спартыўных гарадскіх, абласных і рэспубліканскага ўзроўняў.

Сёлета заводскае спартсменны прынеслі ў скарбонку перамог прадпрыемства прызавое агульнакаманднае месца на другой спартыўна-адукацыйнай холдынга «Мінск Крышталі Група», тры агульнакамандныя медалі па розных відах спорту і столькі ж медалёў у індывідуальных спартыўных...

Адкрытае акцыянернае таварыства «Віцебскі лікёра-гарэлачны завод «Прыдзвінне» займае актыўную сацыяльную пазіцыю ў грамадстве. Калектыву дапамагае тым, хто трату ў цяжкую жыццёвую сітуацыю, найменш абароненым слямам насельніцтва партнёрам Міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Прадукцыя завода ў сувенірнай упакоўцы — найлепшая пакупка на памяць пра горад над Заходняй Дзвінай.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
Фота прадпрыемства.

УНП 300200531

ПРАЗМЕРНАЕ УЖЫВАННЕ АЛКАГОЛЮ ШКОДЗІЦЬ ЗДАРОЎЮ

Развівацца — значыць паскарацца

«Віцебская лесапілка» — адзін з лідараў па вытворчасці і продажу піламатэрыялаў у Беларусі

ВЫТВОРЧАЕ ўітарнае прадпрыемства «Віцебская лесапілка» я знайшла адразу, хоць і знаходзіцца яно ў прамысловай зоне на ўскрайку горада. Прывёў на прадпрыемства мяне непаўторны водар хвоі, які выходзіць са свежага піловачніка. На прадпрыемстве адчуваецца рука сапраўднага гаспадара. Гатовая прадукцыя складзена акуратнымі штабелямі, тэрыторыя прадпрыемства і дарожка, што вядзе да адміністрацыйнага будынка, заасфальтаваныя. Нягледзячы на слякоту, тут няма пылу.

— Раней, вясной, восенню тут было гразка — без гумовых ботаў не праісці, — кінуў на ходу адзін з рабочых.

Сёлета «Віцебская лесапілка» адзначыла пятнаццацігадовы юбілей і дзякуючы гэтаму на ходу адзін з рабочых. За гэты час прадпрыемства стала адным з лідараў па вытворчасці і продажы піламатэрыялаў не толькі ў Віцебскай вобласці, але і ў Беларусі і занесена на рэспубліканскую Дошку гонару. На яго прыпадае 4% экспарту рэгіёна, або трыццаць мільёнаў долараў ЗША. Летась тут створана больш за 50 новых рабочых месцаў, інвестыцыі ў вытворчасць склалі больш за 4 мільёны долараў. Прадпрыемства цалкам заснаванае на эстонскім капітале.

— Кожны год мы нарошчваем аб'ёмы выпуску прадукцыі. Толькі за апошнія шэсць гадоў на 450% (у чатыры разы) павялічылася вытворчасць піламатэрыялаў, — расказаў дырэктар **Сяргей МАРЦІНКЕВІЧ**. — Шмат планаў у нас на пяцігодку. Мы распрацавалі стратэгію развіцця да 2023 года. Але жыццё не стаіць на месцы, і мы вымушаны яе карэктаваць, пераглядаць у адпаведнасці з патрабаваннямі часу. Ужо пачалася зборка новай сарціроўальнай лініі піламатэрыялаў, і недзе ў красавіку наступнага года яна будзе ўведзена ў дзеянне. Акрамя таго, ідзе асваенне яшчэ дзвюх новых пляцовак. Побач з вытворчай базай купілі 10 гектараў зямлі. Тут плануецца адкрыць склад гатовай прадукцыі і склад для захоўвання сыравіны. Што датычыцца перспектывных планаў, то мяркуем павялічыць маштабы вытворчасці і адкрыць пелетную вытворчасць, што, дарэчы, першапачаткова не ўваходзіла ў стратэгію развіцця. Але з улікам таго, што аб'ём вытворчасці павялічваецца, прама прапарцыянальна расце і колькасць адходаў.

Яшчэ адзін значны праект рэалізуецца ў Мазыры, дзе зарэгістравана прадпрыемства ААТ «Мазырскі лесазавод». Пасля набывання зямлі будзе падабрана неабходнае абсталяванне, і ў 2021 годзе плануецца пачаць работу. Кожны год у залежнасці ад сітуацыі прадпрыемства ідзе больш хуткімі тэмпамі, чым плануецца, перавыконваючы намечанае.

Да таго як узначаліць лесапілку, Сяргей Сяргеевіч працаваў тут глабальным інжынерам. Таму добра ведае не толькі вытворчыя нюансы, але і людзей, іх патрэбы і

спадзяванні. У калектыве бачаць, якія прыкметныя зрухі адбыліся на прадпрыемстве, і адпаведна карэктным чынам мяняюцца адносіны да сваіх непасрэдных абавязкаў. У сваю чаргу, кіраўніцтва пастаянна клапаціцца пра стварэнне бяспечных умоў працы, здароўе падначаленых, павышэнне кваліфікацыі кадраў. Спецыялісты пастаянна ўдзельнічаюць у міжнародных мерапрыемствах, семінарах, чэрпаюць усе лепшыя распрацоўкі і тэхналогіі ў калег, укараняюць іх у вытворчасць.

кубоў драўніны. У бліжэйшы час мы запусцім другую лінію фінскай вытворчасці для распілоўкі тонкай драўніны дыяметрам 10—24 сантыметры. Магутнасць абсталявання дазваляе выпускаць да 250 тысяч кубаметраў гатовых піламатэрыялаў у год. Гэта дае магчымасць павялічыць якасць і выхад прадукцыі на 15% і дасягнуць ужо сёлета 200 тысяч кубаметраў гатовых піламатэрыялаў.

— На лясным адзеле цалкам завязана пастаўка піловачнага бярвенна на

для перамяшчэння бярвенна на сарціроўку і пасля яе пагрузкі. Лескупляецца шляхам біржавых таргоў, у асноўным пастаўка ідзе праз ўітарнае прадпрыемства «Беллесэкспарт». Штогод аб'ём закупак расце.

— Шчэпкі, апілі адпраўляюцца на экспарт у краіны Прыбалтыкі, Польшчу, Германію. — Мы маем свой рухомы састаў, дакладней, вялікія спецыялізаваныя вагоны, якіх і называем чыпагозы, — адзначаў Андрэй Астроўскі. — А кара пасту-

Укладчыкі піламатэрыялаў (злева направа) Міхаіл СОКАЛ, Арцём ШЫМАКОўСКІ, Канстанцін КАЛЕСНІКАў, Павел ГВОЗДЗЬ.

На прадпрыемстве амаль няма цяжкіх кадраў, людзі тут працуюць па дзесяць і больш гадоў. У Віцебску лічаць за гонар трапіць на лесапілку — годныя ўмовы працы, дастойная зарплата, еўрапейскі падыход да работы. Тут не проста атрымліваюць грошы, а зарабляюць іх. Усё залежыць ад канчатковага выніку, аб'ёму вытворчасці, і кожны разумее: чым больш зробіш, тым больш заробіш.

— Прадпрыемства створана ў 2003 годзе, пачалі работу ў першай палове 2004 года. Першапачаткова яно праектавалася для перапрацоўкі дробнатарнага драўніны дыяметрам ад 14 да 20 сантыметраў. У тыя часы драўніна на ўнутраным рынку практычна не перапрацоўвалася. Таму інвестар і запусціў вытворчасць, для таго каб быў добры рынак сыравіны для гэтага, — згадвае гісторыю станаўлення прадпрыемства **начальнік вытворчасці Анатоль МЯСНІКОў**. — З цягам часу павялічвалі аб'ёмы выпуску прадукцыі. У сувязі з чым шмат увагі надавалі мадэрнізацыі: пабудавалі сушыльныя магутнасці, паставілі сарціроўальную лінію, павялічылі складскія плошчы. Пачыналі з 40 тысяч

Заточнік дрэвапрацоўчага інструменту Віталій ЛУК'ЯНАУ.

прадпрыемства, — кажа **начальнік ляснога аддзела Андрэй АСТРОўСКІ**. — Мы адсочваем працэс ад пагрузкі да месяца разгрузкі. Тут адсееваем брак, сартуем па дыяметры, пародах, даўжыні. Прыкладны аб'ём лесу ў месяц складае 35 тысяч кубаметраў. Гэта каля 700—800 чыгуначных вагонаў. У тым ліку 10 тысяч кубаметраў дастаўляем асабістым аўтатранспартам.

Як адзначаў Андрэй Барысавіч, у асноўным прымаецца драўніна хвойных парод дыяметрам ад 14 да 24 сантыметраў, а даўжыня залежыць ад жажданай заказчыка. Каб жажданульняць такія задачы, на пляцоўцы працуюць два выгрузальнікі, неабходныя

пае ў кацельню магутнасцю восем мегават і выкарыстоўваецца для асабістых патрэб: сушкі дошак і брусу, ацяплення памяшканняў у зімовы перыяд. Што датычыцца гатовай прадукцыі, то 95% усяго аб'ёму экспартуецца ў дванаццаць краін свету: дзяржавы Балтыі, Заходняй Еўропы, Далёкага Усходу, Кітай, Японію. Нядаўна адгрузілі робную партыю ў Карэю. Прадпрыемства мае міжнародны сертыфікат якасці мэтэ паставак FSC і ўваходзіць у міжнародны канцэрн Каамос Group, які займаецца будаўніцтвам нерухомасці і дрэвапрацоўкі.

Зладжаная работа ўсяго прадпрыемства залежыць ад усяго калектыву. У працоўных абавязкі **майстра лініі пілавання Вадзіма ВІЛІМОВІЧА** ўваходзіць усё, што пачынаецца ад загрузкі круглага бярвення, яго распілоўкі, акарвання і ўкладкі. У адсутнасць начальніка вытворчасці Вадзім Уладзіміравіч замяняе яго. Спецыялісты падпарадкавана 89 чалавек. **Аператар аграгатнай лініі пілавання Міхаіл ТРУСАУ** ўважліва кантралюе працэс на маніторах камп'ютараў. На кожным вузле абсталявання стаіць асобная камера. У выпадку збой або нейкіх непаладак спецыяліст паведамляе пра гэта рамонтнай брыгадзе. Каб паломка нязначная, то і сам можа яе ліквідаваць.

Аляксандр ВОЛКАў — **майстар найлепшай брыгады**:

— У мяне працуюць 10—11 чалавек. Усе яны прафесіяналы сваёй справы. Але ўменне, воляць прыходзіць з гадамі. Пачыналі хлопцы свай прафесійны рост знізу, паступова паднімаючыся на прыступку вышэй. Мы імкнемся працаваць добра сумленна, каб трымаць асабістую марку і марку прадпрыемства. Для нас важна кожная дробзь. Прадпрыемства развіваецца хуткімі тэмпамі, і трэба паспяваць за гэтым рухам, тэхналогіям, а значыць, пастаянна вучыцца, папаўняць свай багаж новымі ведамі.

Згодны са сваім калегам і **кіроўца пагрузчыка Linde**

канчатковага выніку. Напрыклад, ён гарантуе медыцынскае страхаванне кожнага работніка за кошт сродкаў прадпрыемства, разнастайныя выплаты, матэрыяльным падтрымку шматдзетным сем'ям.

— Агульны поспех шмат у чым залежыць ад кампетэнтнасці і прафесіяналізму кадраў, — лічыць Вадзім Вільмовіч. — Прадпрыемства развіваецца сяміміліянным крокамі, каб паспяваць за ім, неабходна павышаць свой узровень, у некага падглядаць, пераймаць вопыт, браць за ўзор лепшае. На прадпрыемстве, напрыклад, імкнучыся сысці ад фізічнай працы, максімальна аўтаматызаваць працэсы. Там, дзе задзейнічаны людзі, існуе фактар рызыкі. Калі зламалася жалеззяка — яе можа адрамантаваць, а з чалавекам так не атрымаецца. З павелічэннем аб'ёму вытворчасці значна ўзрасла нагрузка на чалавека. Не кожны можа яе вытрымаць. Таму пераходзім на аўтаматыку. У 2018 годзе пабудавалі лінію сухой перакладкі. Увядзенне яе ў дзеянне дазволіла пазбавіцца ручной працы. Цяпер тут спраўляецца

Брыгада майстра Аляксандра ВОУКАВА.

Дзмітрый ДОУГУН, які перавозіць пакеты гатовай прадукцыі з лініі сухога перакладання і штабляе яе.

— Мяне цалкам задавальняе работа. Рэжым работы зменны. Графік вельмі зручны, дазваляе заняцца асабістымі справамі. Так што і работа падабаецца, і зарплата дастойная. У параўнанні з іншымі прадпрыемствамі Віцебска, я скарэй бы, яна выдатная.

Матывацыя да эфектыўнай работы не толькі ў высокіх заробках. Сацыяльны пакет таксама нацэлявае на

ца адзін чалавек. У планах 2019 года — давесці да канчатковага выніку лінію распілоўкі драўніны, а менавіта гарызантальныя кішэнні, каб піламатэрыялы складаліся без удзелу чалавека. У гэтым выпадку працэс будзе кантралюваць толькі апараты.

Аўтаматызацыя дазволіць павялічыць прадукцыйнасць працы і аб'ёмы вытворчасці і пашырыць географію паставак прадукцыі. У планах — экспартаваць гатовыя вырабы ў Англію і Аўстралію.

Таццяна ЛАЗОўСКАЯ
УНП 390296838

«Белае золата» Віцебска

Адкрытае акцыянернае таварыства «Малако» г. Віцебск уяўляе сабой цэлую імперыю, якая раскінулася на сотні кіламетраў. Каб бліжэй азнаёміцца з дзейнасцю прадпрыемства, спатрэбіцца не адзін тыдзень. Карэспандэнт «Звязды» бабывала на прадпрыемстве і пачыла толькі невялікую частцыну вялікай гаспадаркі. Адкрытае акцыянернае таварыства «Малако» г. Віцебск — адно з самых буйных не толькі ў вобласці, але і ў Беларусі. Прадпрыемства мае больш як 18 тысяч гектараў сельгасугоддзяў, больш за 11 тысяч гагалоў буйной рагатай жывёлы, у тым ліку 3600 дойных кароў. Тут працуе 1800 чалавек. Асноўная вытворчасць — гэта перапрацоўка малака. Акрамя галаўнога прадпрыемства, у склад акцыянернага таварыства ўваходзяць сельгасфіліялы «Паўдзетка», «Вымна», «Рудакова», вытворчыя цэхі, якія размешчаны ў Шуміліне, Новалукомлі, Лёне, Янавічах, Гарадку. Таксама таварыству перадалі ў даверанае кіраванне эксперыментальную базу «Тулава»

— У выніку мы атрымліваем амаль 25 % малака менавіта ад нашых сельгасфіліялаў, — расказаў генеральны дырэктар ААТ «Малако» г. Віцебск Міхаіл ПІНЧУК. — Асноўныя рынкі збыту — гэта Расійская Федэрацыя і Беларусь. У невялікіх аб'ёмах пастаўляем у Кітай сухое малако. Калі раней у Расію ішло каля 70 % нашай прадукцыі, то сёння доля экспарту зменшылася. І гэтаму ёсць тлумачэнне. Паўны час пастаўкі ў суседнюю краіну былі закрыты. Таму мы трохі не дабралі той вырочкі, якую мелі. Даўлялася пераарыентавацца, пашыраць збыт прадукцыі ў Беларусь. Мы выйшлі на тыя рэгіёны, з якімі раней не працавалі: Гродна, Гомель, Магілёў, — там ёсць нашы прадстаўнікі. Разам з тым мы аднаўляем партнёрска адносіны і сёння маем практычна 50 % вырочкі ад рэалізацыі прадукцыі ў Расіі.

Геаграфія паставак пашыраецца

Гісторыя стварэння прадпрыемства пачалася ў 1977 годзе. На той час тут перапрацоўвалася 100 тон малака ў суткі. Цяжка паверыць, але цяпер магутнасці з улікам вытворчых цэху дазваляюць перапрацоўваць за суткі да 700 тон малака.

— Мы выпускаем шырокі спектр малочнай прадукцыі, асартымент налічвае больш за 200 найменняў. Гэта розныя віды тварагу, ёгурту, кефіру, малака, вяршкі, — кажа першы намеснік генеральнага дырэктара Таццяна ВАРАБ'ЕВА. — Акрамя таго, неспрэчна шумілінскі цэх спецыялізуецца на вытворчасці абястлушчаных, тлустых сыроў, сыроў з нізкім утрыманнем тлущу. Яго магутнасці дазваляюць вырабляць да 250 тон прадукцыі ў месяц, асартымент большы за 30 відаў. Спецыялізацыя цэху ў Новалукомлі — вытворчасць зерневага тварагу, які вельмі добра зарэкамендаваў сябе і знашоў сваё спажыванне на знешніх рынках. Цэх на 80 % ачышчае пастаўкі ў Расійскую Федэрацыю.

больш загрузіць магутнасці прадпрыемства і знізіць сабекошт прадукцыі.

Вытворчыя магутнасці ААТ «Малако» г. Віцебск дазваляюць вырабляць у год да 3 тысяч тон сметанковага масла, 1,5 тысячы тон сыроў розных відаў, больш за 90 тысяч тон разнастайнай натуральнай малочнай прадукцыі. Акрамя таго, прадпрыемства мае магчымасць выпускаць сухія сумесі, такія як сухая малочная сыроватка, абястлушчанае сухое малако.

— Цяпер наша дзейнасць накіравана на дыверсіфікацыю рынку збыту. Ачышчаюць пастаўкі ў Казахстан, адправілі першую пробную партыю сухога абястлушчанага малака ў Кітай. Па якасных характарыстыках яно задаволіла нашых партнёраў. Спладзіёмся, што ў далейшым наша супрацоўніцтва працягнецца, — адзначае Таццяна Мікалаеўна. — Летас удзельная вага экспарту ў Казахстан складала каля 11 %. Гэта былі сметанковае масла і сухія сумесі. Сёлета, паколькі мы адкрыты на Расійскую Федэрацыю і павялічваем вытворчасць і рэалізацыю натуральных малочных прадуктаў, удзельная вага экспарту ў Казахстан крыху знізілася. Мы пастаянна працуем над п'ятым пашырэннем геаграфіі паставак, прадугледжваюцца яны і ва Узбекістан. Вядзём таксама работу па атрыманні сертыфіката для экспарту прадукцыі ў краіны Еўрапейскага саюза.

Перспектывы развіцця

У сваім развіцці прадпрыемства не стаіць на месцы, мадэрнізуецца, працуе над новымі праектамі. Асноўным з іх з'яўляецца вытворчасць так званых УНТ-прадуктаў. Гэта ультрапастэрызаваныя прадукты, якія маюць доўгі тэрмін захоўвання. Рэалізацыя праекта даасць магчымасць павялічыць вытворчасць прадукцыі дадаткова на 80 тон у суткі. Усяго ж га-

давяю аб'ёмы, прадугледжаныя бізнес-планам, складуць 29 тысяч тон ультрапастэрызаваных прадуктаў. Чакаецца, што геаграфія продажу пашырыцца дзякуючы працягламу тэрміну захоўвання на краіны Цэнтральнай і Сярэдняй Азіі, Кітай, Казахстан. Дарэчы, Казахстан мае вялікую цікавасць да ультрапастэрызаванага кефіру.

Другі праект, які ачышчае ляслы, — гэта вытворчасць саспелых сыроў з паверхнявай цівілю тыпу «Камамбер». У 2018 годзе быў арганізаваны выпуск пробных партый такога сыру. Прадукт быў добра зарэкламаваны і прадстаўлены ў розничнай

жыўцоў, пробную яго партыю накіравалі на ІІ Еўрапейскай гульні.

Прадукцыю ААТ «Малако» г. Віцебск даўно ацанілі спажываўцы за яе якасць, экалагічнасць, натуральнасць, бездакорны смак. Пра гэта сведчаць шматлікі ўзнагароды з конкурсаў, выставак, кірмашоў, конкурсаў-дэгустацый, разнастайных форумаў. Па выніках 2018-га віцебская смятана прызнана найлепшым прадуктам года. У канцы чэрвеня ў межах

эфектыўна энергазберагальнага цяплицы з двайным шкленнем па перыметры, з гумавымі ўшчыльняльнікамі. Кожны блок абсталёваны аўтаномнай кацельняй, што дазваляе знізіць страты цяпла. Акрамя таго, асабіста міні-ТЭЦ забяспечвае камбінат электраэнергіяй, што дае магчымасць атрымліваць агуркі нават не ў сезон, — расказала Раіса Іванаўна.

«Джуна» і «Астранаўт» — надзейныя памочнікі

Лёс «Паўдзетка» крута змяніўся пасля таго, як самую адсталую ў Віцебскім раёне гаспадарку аддалі інвестару — ААТ «Малако» г. Віцебск. Значныя змены адбыліся ў жывёлагадоўлі з будаўніцтвам і ўвядзеннем у дзейненне новага сучаснага комплексу, дзе сёння ўтрымліваецца 1219 гадоў жывёлы, у тым ліку 580 дойных кароў. Здавалася б, каб справіцца з такім дойным статкам, неабходна больш за дзяткак аператараў машынага даення. Але іх тут няма наогул. Іх функцыі ўзялі на сябе работнікі. У кожнай з дзвюх даільных залаў устаноўлена па шэсць інтэлектуальных машын, праграмаваных на мноства функцый. Яны ідэнтыфікуюць кароў, выдаюць кармы адпаведна на дою, ачышчаюць саскі, надзяваюць даільныя шклянкі і здымаюць іх, цалкам кантралююць працэс даення, праводзяць санітарную апрацоўку вымя, перапампоўку малака ў даільную ёмістасць.

«Астранаўт» абсталёваны сістэмай кантролю якасці малака з адначасовым вызначэннем колеру, тэмпературы асобна па кожнай доі вымя. Устаноўка вызначае колькасць і якасць малака, бялку і тлущу. Тое, што не адпавядае параметрам, аддзяляе ў асобны ёмістасць.

Яшчэ адзін робат «Джуна» сочыць за парадкам: калі каровы ў працэсе харчавання раскінулі кармы, апарат прыбірае іх на кармавыя столы.

— На комплексе працуе ўсё 35 чалавек, у тым ліку дзве дагледчыцы цялят, — адзначае **галоўны заатэхнік сельгасфіліяла Вадзім ПРАНЕВІЧ**.

Для маладых жывёл прызначана асобнае памяшканне. Яны раздзелены на групы па ўзросце. Для іх уладкаваныя асобныя клеткі з утульнымі домікамі.

— З першага дня пачынаем даваць малым камбікорм, паступова змяняючы колькасць малака, — уводзіць у курс справы дырэктар філіяла **Анатоль ЛІСОУСКІ**. — Праз два тыдні цалкам пераводзім іх на канцэнтраты. Цялушак пакайдваем для папаўнення дойнага статка, бочкоў прадаём. У суткі надоймаем прыкладна 16 тон малака экстра-класа. Ад кожнай каровы атрымліваем у сярэднім больш за 7 тысяч кілаграмаў малака штогод.

І гэта не мяжа. У плане — значна палепшыць паказчыкі. А для гэтага ёсць усё неабходнае: выдатная кармавая база, высокаадукаваныя спецыялісты, кадравы патэнцыял, дружны калектыў.

Таццяна ЛАЗОУСКАЯ.
УНП 300082101

сетцы. ААТ «Малако» г. Віцебск зааўляе пра сябе новай маркай прадукту. Але гэтыя партыі выпускаліся на неспецыялізаваным абсталяванні. І калі на прадпрыемстве зразумелі, што сыр знашоў сваё спажыванне, а тут спецыялісты валодаюць неабходнай тэхналогіяй, то прынялі рашэнне аб закупцы спецыяльнага абсталявання і вытворчасці менавіта гэтага віду сыру. Вернагодна, у другім квартале 2020 года ў пакупніцкую будзе магчымасць пакаштаваць прадукт віцебскага сыраарабаў. Гэта прычыноўна новая ўнікальная для Беларусі прадукцыя, таму фінансаванне гэтых праектаў прадугледжваецца за кошт інавацыйнага фонду.

— Напярэдадні лета прадпрыемства распрацавала план, які дазволіў укараніць у вытворчасць шэсць новых відаў марожанага, за кошт чаго продаж павялічыўся ў некалькі разоў, — канстатвала **галоўны тэхнолаг Марына ФАЮСЕНКА**. — Гэта шэсць відаў пламбіру: са смакам чорнай парочкі, банана, клубніцы, двухшлойны з клубніцамі і бананам, з какавай, тырамісу. Усяго ж мы вырабляем дзевятнаццаць відаў марожанага ў разнастайных упакоўках. Наша прадпрыемства — адзінае ў Беларусі, якое пачало выпускаць сметанковае масла ў дробнай фасовцы па 15 грамаў. Гэта выклікала цікавасць у спа-

сельскагаспадарчай выстаўкі «Белагра» быў арганізаваны конкурс «Чамлівы смак». Першае месца заняў 9-працэнтны тварог, а ў намінацыі ёгуртнай прадукцыі другое месца прысуджана фруктоваму ёгурту. Прычым спажывец вызначаў смакавыя вартасці прадуктаў метадам сляпой дэгустацыі. Сярод значных узнагарод таксама дыплом І ступені за раханку 6 % на Міжнародным конкурсе-дэгустацыі «Найлепшы смак» у межах міжнароднай выстаўкі «Прадэкспа» ў Маскве.

Вітаміны з цяплицы

Не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі ведаюць прадукцыю цяпличнага камбіната адкрытага акцыянернага таварыства «Рудакова» — структурнага падраздзялення ААТ «Малако» г. Віцебск. Экскурсію па сваёй гаспадарцы для нас арганізавала **начальнік цяпличнага камбіната Раіса ЦІПІНАЦІНА**.

— Гародніна вырошчваецца як у адкрытым, так і ў закрытым грунце. Першыя цяплицы былі будаваныя ў 1976 годзе, а ўжо ў наступным прадукцыя паступіла ў продаж. Новыя цяплицы вышэйшай 4—4,5 і 6 метраў размешчаны на плошчы ў 18 гектараў. Гэта высока-

на камбіната вырошчваюць агуркі, таматы, зеляніну — салату, кроп, базілік, пятрушку і рукалу. У першую чаргу вітаміннай прадукцыяй забяспечваюцца гандлёвыя кропкі Віцебска, а затым — вобласць. Карыстаюцца попытам віцебскія вітаміны і ў расіян. Па стане на 1 чэрвеня ў Расійскую Федэрацыю адгружана больш як 800 тон гэтай прадукцыі.

Здзівіла нас тое, што таматы даюць плады з пачатку красавіка і да сярэдзіны лістапада — амаль круглы год. Агуркі высаджваюцца ў два абароты. Праца цяпличніц не з лёгкіх, да яе трэба прывыкнуць — павышаная вільготнасць у спалучэнні з высокай тэмпературай ствараюць эфект парылкі. Але жанчыны выдатна спраўляюцца з работай.

— Мы ніколі дрэнна не працавалі. У нас інакш нельга. У кожнага павіна быць адказнасць за справу, за свой у частак работы — расліны, які дзее, патрабуюць асаблівага догляду. Толькі ў гэтым выпадку можна атрымаць добры ўраджай. У нас працуе 280 чалавек. Калектыў стабільны, цяжкі кадраў няма. Апошнім часам прыйшоў шмат маладых спецыялістаў, усіх забяспечылі жыллём.

Фота на трынаццатую

КВЕТКІ ПАД ПАРАСОНАМІ

Вёска Бабруйшчына на Глыбоччыне, нягледзячы на тое што тут жывуць амаль адны дачнікі, захоўвае прыгожую сакральную традыцыю — асвячэнне вады і кветак. Не толькі праваслаўныя вернікі, але і іх землякі-каталікі збіраюцца на ўскрайку вёскі, там, дзе пад царкоўнай гарою б'е крыніца. Менавіта на сёмае ліпеня, на Яна Хрысціцеля, тут адбываецца хросны ход з абразом святгога, праводзіцца адмысловая літургія каля каплічкі з асвячэннем вады. Гэ-

таю вадой святар акрапляе кветкі: па народным павер'і, пасля гэтага яны набываюць гаючыя якасці.

Святар з вёскі Падсвілле протаіерэй Вячаслаў Пяшко, высілкамі якога царква ў Бабруйшчыне зноў дзейнічае, ужо не першае дзесяцігоддзе праводзіць набажэнства каля вытоку. Мне ўжо некалькі гадоў даводзіцца здымаць бабруйшчынскую традыцыю, і кожны раз я сустракаю знаёмых. Вось, напрыклад, наш падпісчык з вёскі Кішы Іван Баран

(на фота). «Звязду» ён вылісвае з дзевяностых гадоў мінулага стагоддзя, не пралуціў ніводнага фесту на Яна. Таксама тут штодня бывае аднавяскоўка Івана Тамара Папкова. Заўсёдная паломніца свята — жыхарка вёскі Баяры Людміла Семеж, а Тамара Млечка прыехала з Падсвілля... Нават дождж, які то сціхаў, то зноў пачынаўся, не сапсаваў ім святочны настрой.

Анатолий КЛЯШЧУК,
фота аўтара.

Спытайце пра радзіннае

ДОЖДЖ — ДАБРО ЦІ ПАКАРАННЕ?

Наталля Мікалаеўна з Маладзечна пытаецца: «На Беларусі даволі жорстка засуха, якая цягнулася амаль два месяцы, змянілася пахаляданнем і дажджамі. А як у народнай культуры ставіліся да дажджу?»

У народнай культуры дождж атаясамліваўся з апладняльнымі сіламі, сімвалізаваў пладаноснасць, быў увасабленнем жыццёвай творчай повязі Зямлі і Неба. Лічылася, што дождж — гэта Божы дар, які сыходзіць у выглядзе кропель. Таму адсутнасць дажджу ці, наадварот, працяглая дажджы, успрымаліся як пакаранне за людскія грахі. Напрыклад, існавала перакананасць: калі не прытрымлівацца летняга Пятроўскага посту, які пачынаецца праз тыдзень пасля Тройцы, у панядзелак, а заканчваецца ў дзень ушанавання апосталаў Пятра і Паўла — 12 ліпеня,

«на галаву пральецца дождж аж усе тры наступныя тыдні».

Дождж стаў сімвалам добра і зла ў жыцці чалавека. З аднаго боку, існавала павер'е: калі ў час вяселля пойдзе дождж, сям'я будзе жыць з пастаянным прыбыткам. Дождж у пачатку любой справы (напрыклад, будаўніцтва хаты, капання калодзежа і г. д.) ці шляху сімвалізаваў поспех, добры вынік работы. З другога боку, калі ў час пахавання ішоў дождж і кроплі падалі ў магілу, гэта прадказвала новае няшчасце, новыя «слёзы». У той жа час дождж падчас галашэння па памерлым успрымаўся як знак звыш: «Добры чалавек памёр, неба па ім слёзы лье». У час моцнага дажджу ўвогуле непажадана было хаваць чалавека, каб не «закапаць» дождж і не наклікаць новую бяду.

Да дажджу, які ідзе пры сонцы, заўсёды былі станочныя адносіны. Такі дождж звалі

спрыяльным, грыбным, людзі былі перакананыя, што дзеці, якія трапілі пад такі дождж, будуць лепш расці і гадавацца. Сярод славян было распаўсюджана меркаванне, што вясёлка адным сваім канцом п'е ваду з мора, а другім пралівае дождж на зямлю.

Працяглыя дажджы, якія не давалі магчымасці выйсці ў поле, сабраць ураджай, высушыць сена і г. д., лічыліся ў традыцыйнай культуры наступствам грахоў або пакараннем за іх. Для таго каб спыніць доўгатэрміновыя дажджы, выконвалі так званыя «спыняючыя» дзеянні, пры дапамозе якіх стараліся «адагнаць» хмары ад вёскі. Дзеля гэтага:

— выкідвалі з хаты на двор або на дах хаты «печныя» і «хлебныя» прылады працы — хлебную лапату, дзяжу, чапляу, — тое, што бліжэй да печы, а значыць, да агню, — і «выпечы» або «запачы» дождж;

— горача палілі ў печы і раскрывалі вокны і дзверы хаты;

— выкідвалі на двор галінкі асвечанай вярбы, траецкі май і купальскія зёлкі;

— чыталі малітвы і замовы.

У народнай метэаралогіі існавалі наступныя прадказанні: калі дождж ідзе ў пятніцу, то будзе ісці ўвесь наступны тыдзень; калі з раніцы дождж — да апоўдню то ж; калі на лужах у час дажджу выскокваюць пузыры, трэба чакаць яшчэ больш моцнага дажджу; жабы моцна крычаць — быць дажджу; калі кветкі, травы з раніцы вытачаюць больш моцны пах, будзе дождж.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Дасылайце свае пытанні пра карані і прыстасаванасць да сучаснага жыцця календарных і сямейна-побытовых народных традыцый і абрадаў на паштовы або электронны адрас рэдакцыі з пазнакай «Пра радзіннае».

ПАТЭЛЕФАНАВАЛІ з аднаго з літаратурных музеяў: «Ладзім сустрэчу з літаратарамі, чый жыццёвы лёс быў звязаны са спортам. Чыталі ваши ўспаміны, як вы гулялі ў футбол. Вы ж былі прафесійным футбалістам».

Я запярчыў, што прафесійным футбалістам не быў, проста гуляў за зборную школы, розныя юнацкія каманды ў маім родным Полацку. Але футбол любію па сённяшні дзень, і на полі майго жыцця ён сыграў далёка не апошняю ролю.

Дык вясце пра футбол...

Уявіце сабе хлапчука, школьнага выдатніка, актывіста, маленькага, хударлявага, з непапулярнай капой чорных кудзераў, і — зухаватых хуліганістых хлопцаў, якія штодня ганяюць мяч на школьным стадыёне.

Калі я праходзіў міма, шмат цікавага мог пачуць у свой адрас.

«Такія, як ён, толькі на скрыпках могуць іграць ды кніжкі пачытваць», — гучна, каб я чуў,

Але спыніць мяне было немагчыма. Нават па начах мне сталі сніцца шматхадовыя камбінацыі, гукія ўдары ў «дзвятыку», радасны гул стадыёна.

У верасні наш восьмы «В» сабраўся пасля вакацыў у поўным складзе. Паколькі школа наша была гарадская, а вучыліся ў ёй разам дзеці ўскраіны і прыгарадных вёсак, а таксама саўгаснага пасёлка, то за лета мы крыху адвыкалі ад аднаго. І цікава было глядзець, хто падрос ці яшчэ як-небудзь змяніўся.

А ў мяне ў дадатак да ранейшых праблем, як на тое, над верхняй губой сталі прабівацца чорныя валаскі, якія вельмі ўжо аддалена нагадвалі вусы, хутчэй не вусы, а так — нібыта нехта вугалем мазнуў.

На ўроку фізкультуры наш Валеры Антонавіч, які заўсёды, кінючы нам мячыкі і, загадаўшы разбіцца на дзве каманды і пагуляць самім, звычайна пакінуў пляцоўку, адправіўшыся займацца гімнастыкай з дзяўчаткамі, што ён вельмі любіў.

— Пасаваць трэба! А то ўсё сам хочаш!

Гэта прагучала для мяне як музыка. Але яшчэ большае здзіўленне чакала ўсіх, калі я за гульнію забіў тры галы, зрабіў безліч трапных перадач і выбіў мяч з уласных пустых варот.

Брудны, потны і шчаслівы, я гэтак жа, як і ўсе нашы ранейшыя «зоркі», пакульгваючы, ішоў з поля, а сэрца спявала адно слова — «перамога». І чамусьці хацелася плакаць, і было крыху шкада нечага, і быццам нешта беззваротна заставалася заду, быццам у іншым жыцці.

Здзіўліў і Валеры Антонавіч. Дарэчы, у той час у нашу школу прыйшоў працаваць другім фізруком трэнер дзіцячай спартыўнай школы па футболе. Я быў папаківаны на прагляд.

— А што! — сказаў трэнер. — Упаўне гадзіца. Бярэм у групу.

Так я стаў займацца футболам «па навуцы». Наша група была па колькасці нават занята влічкая. Мы не толькі гулялі ў мяч, мы

Проза Навума Гальпяровіча — гэта, як правіла, строга документалістыка (сёння яе прынята называць модным словам «нон-фікшн»), у якой ён абаліраецца на ўласныя ўспаміны, звязаныя з пэўным перыядам свайго жыцця альбо з людзьмі, што пакінулі ў яго лёсе прыкметны след. Але гэта документалістыка менавіта мастацкая, бо аўтар не проста дзеліцца ўспамінамі, а стварае запамінальны малюнак, сюжэт. А яшчэ ён падкупляе чытача сваёй шчырасцю і даверлівым тонам размовы.

Алесь БАДАК.

нашай школе, або былі закаранельмі двоечнікамі і другароднікамі, і іх Валеры Антонавіч «прабіваў» і заяўку на матчы з вялікай цяжкасцю.

І — о, радасць! — у заяўку ўключваюць мяне, васьмікласніка!

Не ва ўсіх, праўда, гэтая навіна выклікала пазітыўныя эмоцыі. Мая класная кіраўніца, Тамара Фёдаруна, некалькі са здзіўленнем і перасцярогай загаварыла пра тое, што мае захапленне футболам

за гісторыю ўдзелу школы ў першынстве заняў прызавае, трэцяе месца.

Праўда, не ўсе гульні для мяне асабіста аказаліся ўдалымі. У адным матчы мяне нават давалося замяніць, настолькі не ладзілася ў мяне гульнія. Яшчэ паспрыяла гэтуму несярброўская кампанія падлеткаў на трыбуне. Як толькі мне трапіўся мяч, яны пачыналі здэкліва выкрываць мае імя і свістаць, што мяне, безумоўна,

ФУТБОЛ НА ПОЛІ МАЙГО ЖЫЦЦЯ

расцягваючы словы, гаварыў на ўроку фізкультуры, дзе мы гулялі ў футбол, адзін з дваровых аўтарытэтаў па мянушцы «Боб», які ў кампаніі сваіх прыхільнікаў назіраў за нашым тузаннем вакол мяча на лавачцы збоку поля. Прычым мне даставалася ў гульні далёка не самае пачэснае месца.

І столькі гідлівасці і злосці было ў яго словах, што я тут жа сам сабе расшыў: «Хоць кроў з носу, а я буду гуляць лепш, чым ты!» Скрыпкі, праўда, я ў рукі не браў, а вось кніжкі сапраўды любіў.

І пачаліся мае «чорныя ад працы» канікулы. Чорныя, бо я сапраўды літаральна зняўся сабе штодня, займаючыся па сем-восем гадзін з мячом на пятакі каля нашага дома. Я скупіў усе кніжкі пра тое, як трэба трэніравацца, з апісаннем фінтоў і практыкаванняў. Сябрукоў-суседзяў Васку і Мішку я прымушаў ганяць са мной мяч, адраць і штурхацца, ствараючы перашкоды маім рэйдам да варот.

Я «набіваў» мяч абедзюма нагамі, не даючы яму спусціцца на зямлю, адрацоўваю сілу ўдару рознымі прыёмамі — «шчочкай», «пырам», знешнім бокам стапы...

Сённяшнім падлеткам і моладзі цяжка явіць, якой славай і ўсенароднай любоўю карысталіся футбалісты ў такім невялікім горадзе, як мой Полацк. Сапраўды «народныя» гульцы, атрымаўшы футбольныя ўніверсітэты ў дваровых гульніах, былі кумірамі для дзяцей і дарослых. Памятаю ледзь не бойкі паміж пацамінамі за права паднесці чамаданчык са спартыўнай формай майму суседу Івану Улдуцкі, які гуляў за каманду завода шкловалакна на першынстве рэспублікі.

У дні матча на стадыёне «Лакамат» цяжка было знайсці волнае месца. Сюды прыходзілі цэлымі сем'ямі як на свята. У перапынку можна было купіць марожанае і бутэльку газіроўкі.

Гэта ў каго былі грошы. А былі і такія, пераважна дваровыя шпана, што пералазілі праз высокі плот. І роў магутных глотак заўзятараў быў чыць дужа далёка, бо ён нават перакрываў гудкі блізкіх да чыгуначнага вакзала цягніку.

А між тым мая футбольная навучка працягвалася.

— Ты што дзяцінствы? — дакорліва гаварыла мама. — Трэба пра будучыню дбаць, вучобу, прафесію, а ты з малымі мячык ганяеш!

Права падбіраць сабе каманды мелі нашы самыя лепшыя спартыўцы — Колька па мянушцы Бурма і Юрка Тапуноў, які гуляў за зборную школы і нават ездзіў на зборы як кандыдат у юнацкую горада. Такія ж, як я, былі нібы разменная дробная манета, якую і браць ніхто не хацеў, але і выкінуць няможна.

Пасля доўгіх спрэчак я трапіў да Тапунова.

— У абароне пабудзеш, — не задаволена буркнуў ён. Гэта лічылася апошняй справай, бо кожны хацеў гуляць нападаючым і забіваць галы.

Узгадваючы той першы свой трыумф, я і зараз адчуваю кля сэрца нейкае трымценне. А тады я ўвесь быў як налятая струна, здаецца, нічога не бачыў і не чуў, акрамя свайго дыхання, акрамя мячыка і поля.

Пра гэты матч я мог бы расказаць гадзінамі! Колькі разоў перад вачымі зноў і зноў паўставалі яго эпізоды, і кожны з іх быў напоўнены прагаю да перамогі, да запаветнай мэты. Скажу толькі, што таго майго спрыту ніхто не чакаў, і гэта па першым часе мне надта спрыяла. Калі хвілін праз пяць пасля пачатку я, атрымаўшы мяч ля ўласных варот, аднаго за адным абыграўшы на хуткасці сапернікаў, выйшаў на ўдарную пазіцыю і ўдарыў так, што перакладзіна, якраз там, дзе знаходзіцца запаветная «дзвятыка», загудзела, ніхто яшчэ нікога не спрамеў. Толькі Тапун, падбегшы ўшчыльную, некалькі паглядзеў і як роўнаму сказаў:

займаўся так званай «фізухай» у спартыўнай зале: падзяваліся, адціскаліся ад падлогі, а на вуліцы «натомталі» кросы.

Потым трэнер аб'явіў, што аб'яраў лепшых пасля таго, як здадзім нарматывы.

Адзінае, чаго я баяўся, дык гэта скачкоў у вышыню. І трэба ж было, каб гэты нарматыў мне ніяк не мог скарыцца. Такім чынам, я трапіў на адлічэнне.

Пасля таго як трэнер аб'явіў склад тых, хто застаецца і будзе працягваць трэніроўкі, і майго прозвішча не назваў, ён папрасіў мяне застацца.

— Гуляеш ты нядрэнна, — сказаў ён, — але для ўсіх закон адзін. Можаш, калі хочаш, усё ж хадзіць на трэніроўкі, але па-за спісам. Падцянеш «фізуху», уключым у спіс зноў.

У мяне нават слёзы навярнуліся. Вельмі ж не хацелася быць «выкінутым» з любімага занятку. Так, я палюбіў гэтую гульнію, і ўжо не для самасцвярджэння, як раней, а за змест барацьбы і прыгажосці, што даваў футбол.

Некалькі месяцаў я хадзіў «пазаштатна» на трэніроўкі і ўрэшце дамогся, каб мяне зноў вярнулі ў групу афіцыйна.

Тым часам насоўвалася першынство горада сярод школ. Дарэчы, наша дзвятыя школа ў папярэднім турніры была на перадапошнім месцы. Рэч у тым, што многія тыя хлопцы з нашага раёна, што бавілі час на школьным стадыёне, або ўжо не вучыліся ў

адаб'ецца на паспяховасці, што ў зборнай школы пераважна далёка не самыя лепшыя вучні... Я, канечне, ёй запярэчыў, хоць, шчыра кажучы, адчуў і сам, што ацэнкі па некаторых прадметах папаўзлі ўніз. Але радасць ад таго, што буду ўдзельнічаць у першынстве па футболе, была куды вышэйшая.

Першы ж матч для нашай каманды аказаўся сур'ёзным выпрабаваннем. Нам выпала гуляць з мінулагоднім чэмпіёнам — зборнай столай школы. Мала таго, што ў гэтай камандзе гулялі пераважна рослыя старшакласнікі, двое з іх спрабаваліся ў склад дарослай каманды таго ж завода шкловалакна, якая прымала ўдзел у першынстве рэспублікі.

Гэты матч мне запоўніў сваім накалам і жарсцю на ўсё жыццё. Мы хоць былі і слабейшыя, але так моцна хацелі перамагчы ці хоць бы атрымаць нічыю, што супернік ніяк не мог рэалізаваць сваю перавагу. Больш за тое, у сярэдзіне другога тайма падчас адной з рэдкіх кантракта Валодзя Варпаховіч забівае гол!.. І да канца матча мы выстаялі!

Мокрыя ад поту, стомленыя, мы прымалі віншаванні, а іхні трэнер разам з дырэктарам школы прыбеглі ў нашу імправізаваную раздзявалку і прыдзірліва зяралі спіс, шукаючы падстаўных. І нават зацікавіла мая асоба, бо ўжо надта я выдзяляўся знешнім выглядом ад сваіх таварышаў.

Гэты чэмпіянат аказаўся для нас трыумфальным: мы ўпершыню

бятэжыла. Дарэчы, падчас, так бы мовіць, майёй далейшай футбольнай «кар'еры» мяне не раз даводзілася сустракацца з рознымі клінамі, насмешкамі, варожасцю, што загартоўвала, і такі вопыт спатрэбіўся потым у дарослым жыцці.

А апошні, жаданы матч перад ад'ездам на вучобу ў Мінск так і не адбыўся. Мне ўжо давалося пагуляць у юнацкай зборнай горада, атрымаць прапанову на сталы пераезд у Гродна ў каманду майстроў. Яе выказаў адзін з трэнераў мясцовай каманды «Нёман», які бачыў маю гульнію ў дваровым стадыёне ў час школьных канікулаў, якія я праводзіў у гэтым горадзе, дзе тады жыла мая цёткухна Вера.

Дык пра матч, які не адбыўся. У Полацку тады права выступаць на першынстве рэспублікі заваявала каманда мясцовай воінскай часці, дзе служылі некаторыя ўжо даволі знакамітыя футбалісты з розных каманд майстроў, якія былі прызваныя ў войска.

Пра гэтай камандзе быў створаны «дубль» — юнацкі калектыў, які таксама выставілі на ўдзел у першынстве.

Форма для нашай каманды знаходзілася ў старшынцы Траскова, нам яе насяці з сабой было не положана. Якое ж было наша расчараванне і крыўда, калі ён на матч на стадыёне «Лакамат» не з'явіўся разам з нашай формай і нам запісалі тэхнічнае параженне.

На гэтым мая футбольная адысея і скончылася. Далей была вучоба, работа ў газеце — зусім іншы лёс.

А некаторыя мае тадышнія «калегі» гулялі потым у розных дарослых камандах. Праўда, ніхто з іх да ўзросту, скажам, славуэтага Пракаленкі з мінскага «Дынама» не дацягнуўся, нават у каманды вышэйшай лігі не ўвайшоў.

Праз пэўны час аднаго з былых сваіх таварышаў я выпадкова сустраў у кінацэнтры.

— Ты дзе цяпер гуляеш? — было яго першае пытанне. А мне чамусьці сказаць, што я працую ў газеце, было цяжка. Хоць і было прыемна, што ён памятае маю гульнію.

Так футбол застаўся юначым шчырым захапленнем.

Але тыя ўрокі, якія ён мне даў у жыцці, засталіся са мной і па сённяшні дзень.

Тэхналогіі

ЗОЛАТА БУДУЦЬ ШУКАЦЬ У КОСМАСЕ

NASA падрыхтуе экспедыцыю да астероіда коштам у \$10 000 квадрільёнаў

17 сакавіка 1852 года італьянскі астраном Анібале дэ Гаспарыс адкрыў астероід, які атрымаў імя (16) Псіхея ў гонар багіні, якая ўвасабляе ў старажытнагрэчаскай міфалогіі душу. Далейшае вывучэнне нябеснага цела дало сенсацыйныя вынікі: у ім утрымліваецца рэкордна высокая колькасць жалеза, нікелю, плаціны, медзі і золата.

Жалеза-нікелевыя астероіды вельмі рэдкія (вугляродных і сілікатных куды больш). У дадатак (16) Псіхея вартая стаіць асабліва дзякуючы свайму дыяметру — 226 км! На яе адну прыпадае амаль 1 працэнт ад агульнай масы ўсіх цел у поясе астероідаў. Некалькі гадоў таму NASA аб'явіла аб планаванай экспедыцыі да астероіда. У першую чаргу навукоўцаў цікавяць прычыны такой высокай канцэнтрацыі каштоўных металаў. Як мяркуюць, (16) Псіхея — не народжаная планета, падобная па складзе да ядраў Зямлі і Марса. «Адправіўшыся ўглыб космаса, мы вывучым глыбіні ўласнай планеты», — упэўненая амерыканскі планетолаг Лінда Элкінс-Тантан.

(16) Псіхея амаль у тры разы далейшая ад Сонца, чым Зямля (2,747 астранамічнай адзінкі). Шлях ад Зямлі — пры ўмове паляовага старту летам 2022 года — зойме чатыры гады, і яшчэ каля 20 месяцаў касмічны апарат будзе весці вывучэнне нябеснага цела.

Прамысловае асваенне астероідаў — перспектыўная сфера, цікавая да якой працягаюць усе касмічныя дзяржавы. Разглядаюцца тры магчымыя варыянты такіх работ: здабыча руды і дастаўка яе на месца наступнай перапрацоўкі, перапрацоўка проста на месцы з наступнай дастаўкай ужо атрыманых матэрыялаў, а таксама перамяшчэнне астероіда на бяспечную арбіту паміж Месяцам і Зямлёй.

Велізарныя памеры (16) Псіхеі і далёкая адлегласць не дазваляюць ажыццявіць ні адзін з гэтых варыянтаў — прынамсі на сучасным узроўні развіцця тэхналогіі. Аднак інфармацыя пра навуковую экспедыцыю прыцягнула вялікую ўвагу спецыялістаў з розных абласцей: па розных ацэнках, кошт усіх рэсурсаў астероіда — ад 10 да 700 квінтільёнаў долараў. Гэтага хапіла б, каб зрабіць усіх людзей мільярдэрамі, але пры гэтым сусветная эканоміка абрынулася б услед за падзеннем коштаў на сыравіну.

Тым не менш прадстаўнікі горназдабыўальнай індустрыі не страчаюць надзей. Паводле слоў гендирэктара EuroSun Mining Скота Мура, штогод на сусветны рынак паступае каля 141,75 тоны золата, але гэтыя аб'ёмы цямнеюць у параўнанні з тым, што можна здабыць у космасе. «Калі вы хочаце стаць залатым тытанам, вам давядзецца адарвацца ад Зямлі — сапраўдны тытан будучы працаваць у космасе», — кажа ён.

У свеце жывёл

Матылькі, якія харчуюцца слязамі

Mabra Elephantophila — адзін з дзіўных відаў начных матылькоў. Яго асноўная ежа — слязы сланоў.

Паводле нядаўніх даследаванняў, такое харчаванне даволі пажыўнае, бо слязы жывёл складаюцца не толькі з вады і солі, але і з пэўнай колькасці бялку. Матылькі, кволя і пяшчотныя насякомыя, могуць піць слязы, знаходзячыся непасрэдна каля вока слана, прычым жывёліна гэтага нават не заўважыць.

Некаторыя іншыя віды начных матылькоў таксама харчуюцца слязамі. Пры гэтым усе віды стараюцца трымацца далей ад драпежнікаў і пераважна п'юць слязы буйных, у асноўным капытных, жывёл. Некаторыя матылькі часам п'юць нават слязы людзей, і кожны від мае свой унікальны спосаб атрымліваць улюбёны ласунак.

Так, некаторыя матылькі ўводзяць хабаток пад паўка соннай жывёлы, а затым паглынаюць вадкасць. Іншыя спецыяльна выкарыстоўваюць свой хабаток для раздражнення вока, каб выдзеліліся слязы. Больш за ўсё не пашанцавала віду *Poncetia* — у гэтых матылькоў настолькі кароткія хабаткі, што ім даводзіцца піць, прычліпшыся наўпрост да вочнага яблыка. Для іх вельмі важная здольнасць насычацца як мага хутчэй, бо па зразумелых прычынах іх жыццё можа скончыцца вочнамагічна — літаральна.

У кіно з сабакамі

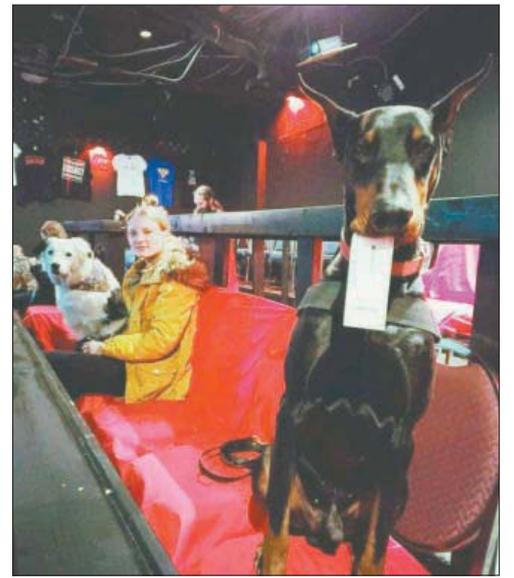
Большасць уладальнікаў сабак пагодзяцца з тым, што няпроста пакідаць дома свайго гадаванца, калі збіраеш наведваць пэўнае месца, куды нельга прыходзіць з хатнімі жывёламі.

У той час як практычна ўсе кіназатры забараняюць людзям прыходзіць са сваімі чатырохногімі кампаньёнамі, у Тэхасе ёсць кіназатр K9 Cinemas, у якім падобным наведвальнікам будучы не толькі рады, але і прапануюць бясплатнае віно альбо віскі ў неабмежаванай колькасці!

Канцэпцыя кіназатра была прыдуманая яго гаспадаром Эрыкам Ланкфардам у 2018 годзе, калі яму надакучыла пакідаць дома свайго сабаку па мянушцы Мядзведзь. З таго часу штовечар кіназатр займаецца тым, што забавляе ўладальнікаў сабак і іх чатырохногіх сяброў. Тут праходзяць як тэматычныя вечары, так і разавыя сумесныя кінапаказы, напрыклад «Гульня тронаў».

Білеты каштуюць 15 долараў, і ў гэту цану ўваходзіць праход аднаго чалавека, аднаго сабакі і бясплатнае віно або віскі — на выбар. Можна прыйсці і з другім сабакам — за дадатковыя пяць долараў. Таксама ў кіназатры можна набыць ежу сабе і корм сабакам, так што хатні ўлюбёнец будзе пачувацца гэтак жа камфортна, як і яго гаспадар. Унутры наведвальнікі могуць разнаволіцца на зручных мяккіх крэслах, пакуль сабакі таксама паглядзяць фільм альбо проста падрэмлюць побач.

Зразумела, кіназатр просіць, каб усе гледачы прыбылі за сваімі сабакамі пасля сеансаў, а тым, хто прыходзіць са сваімі чатырохногімі сябрам упершыню, неабходна прынесьці даведку ад ветэрынара, у якой пазначана, што сабака мае ўсе неабходныя прышчэпкі.

У ЧЫМ ВЫМЯРАЮЦА ПРЫГАЖОСЦЬ І САРАМЛІВАСЦЬ?

або Самыя дзіўныя адзінкі вымярэння

Ну і ну!

У людзей заўсёды будзе патраба вызначыць колькасць і памеры рэчэй і з'яў. Але часам стандартныя адзінкі вымярэння, метры або грамы, выяўляюцца недастаткова зручнымі. І тады ў справу ўступаюць... бананы, каровы, Алены і Дзіракі. Вашай увазе дзесяць адзінак вымярэння, прызначаных для таго, каб спрашчаць жыццё (ці, можа быць, наадварот?).

Банан. Як растлумачыць узровень радыеактыўнага апраменьвання недадасведчанаму чалавеку? З дапамогай бананаў! Бананавы эквівалент дозы — гэта 0,1 мікразіверт, прыкладная доза, якую можна атрымаць ад натуральных радыеактыўных ізатопаў пры падданні аднаго банана. Пры гэтым сярэднесутветная доза натуральнага апраменьвання, назапашаная адным чалавекам за год, роўная 2,4 мілізіверта (ад 1 да 10 мЗв). Так што, калі з'есці 25 000 бананаў за раз, можна прыкметна павялічыць свой індывідуальны паказчык па гэтым параметры.

Алена. Упершыню гэтая адзінка вымярэння з'явілася ў Старажытнай Грэцыі. Алена Прыгожая, як вядома, стала першапрэчынай Траянскай вайны, а ў першым паходзе на Трою прыняло ўдзел каля 1000 караблёў. Аднаведна, Алена — гэта мера прыгажосці, неабходная для прывядзення ў баявую гатоўнасць 1000 грэчаскіх караблёў, а міліалена апісвае дакладную колькасць прыгажосці, неабходнай для таго, каб адправіць у паход адно старажытнагрэчаскае судна.

Каровіна трава. Для добрага фермера памер поля менш важны, чым якасць травы для ўтрымання рагатай жывёлы. А для вымярэння колькасці зямлі, мінімальна неабходнай для адной каровы, у Ірландыі выкарыстоўвалі паняцце «каровіна трава». У Амерыцы таксама існаваў своеасаблівы «індэкс каровы-маці», які вызначаў, колькі цяжарных кароў мог пракарміць адзін акр зямлі. У першую чаргу для ўлічыва менавіта якасць зямлі, а не яе плошчу.

Ячмень. Як і фут, адзінка «ячменнае зерне» (або проста «ячмень») першапачаткова была роўная памеру фактычнай рэчы — зерня ячменю. Зямля яна была стандартызаваная: адзін ячмень прыраўноўваўся 1/3 цалі. Ячмень да гэтага часу выкарыстоўваецца

для вызначэння памераў абутку ў Вялікабрытаніі і Ірландыі: адзін ячмень — гэта розніца паміж суседнімі памерамі. А 1/4 ячменю роўная аднаму зерню маку.

Сідхарб. Сідхарб з'яўляецца мерай колькасці вады. Яна выкарыстоўваецца ў Аўстраліі, а назва ўтворана ад Сіднейскай бухты (Sydney Harbor).

Адзінка Фрыдмана. Гэтая адзінка была названая ў гонар аглядалніка газеты New York Times Томаса Фрыдмана і складае «наступныя шэсць месяцаў» для прагназавання тэрмінаў заканчэння вайны ў Іраку 14 разоў за два з паловай гады.

Мікі. Адчувальнасць камп'ютарных мышэй вымяраецца ў мікі-маўсах на цалю. 1 мікі — гэта даўжыня мінімальнага фіксаванага руху камп'ютарнай мышы, які звычайна знаходзіцца ў межах паміж 1/200 і 1/300 цалі.

Дзірак. Брытанскі фізік-тэарэтык, адзін са стваральнікаў квантавай механікі Поль Дзірак быў не

асабліва гаварлівы, у выніку чаго калегі, якія працавалі з ім, прыдумалі адзінку Дзірака, роўную аднаму слову ў гадзіну. Таксама яна лічыцца адзінкай сарамлівасці.

Морген. Morgen з нямецкай і нідэрландскай моў перакладаецца як «раніца» і азначае плошчу поля, якую адзін чалавек паслее ўзараш на працягу гэтага часу. Морген выкарыстоўваўся ў Германіі, Нідэрландах, Польшчы і, у залежнасці ад месцазнаходжання, быў роўны ад 2 да 12 тысяч квадратных метраў — відавочна, у апошнім выпадку людзі былі найбольш працавітыя.

Рука. Уласна кажуць, калі ёсць такая адзінка вымярэння, як нага (foot), чаму б не быць і руцэ (hand)? Спачатку далонь выкарыстоўвалі для вымярэння ў Старажытным Егіпце, затым англійскі кароль Генрых VIII паспрабаваў стандартызаваць яе і прыраўнаў да чатырох цалюў. Сёння «чатырохцалювая» рука выкарыстоўваецца для вымярэння вышыні коня і карку.

Падрыхтаваў Іван КУПАРВАС.

У старых садах у дрэў вішань і сліў з'яўляецца непажаданы параснік. Дрэвы пладоносяць нармальна, але параснік лезе да суседзю, асабліва пасля перакопкі глебы, або на бліжэйшы ўзараны ўчастак.

ЯК ПАЗБАВІЦА АД ПАРАСНІКУ ВІШНІ І СЛІВЫ?

Што рабіць?

Часта раеця для абмежавання з'яўлення парасніку ўздоўж участка ўкопваць шыфер або металічныя лісты на 50—60 см у глыбіню. Часцей перакопваць і высаікаць новыя парасткі. Але гэта не заўсёды дае вынік.

Вопытныя старыя садоўнікі даюць слушныя парады. Выкопваць і высаікаць параснік па зямлі нельга! Калі вы гэта робіце, адбываецца стымуляцыя ўтварэння новых парасткаў у старых дрэў. Што ж рабіць? Трэба зрэзаць параснік каля караня, не пакідаючы пнячоў. Саджаць новыя сарты, якія не даюць парасніку.

Чаму з'яўляецца?

Параснік можа з'яўляцца не толькі ў старых плодовых дрэвах, але і ў маладых падобнай з'явы дрэвах, якія аслаблены хваробамі ці негатыўнымі прыроднымі фактарамі. Узнікненне каранёвых атажылкаў азначае, што дрэва знаходзіцца не ў найлепшым стане.

Прычыны з'яўлення парасніку могуць быць розныя:

- Агальнае каранёў дрэва з-за высокай пасадкі высадкі. Каб выправіць гэтую праблему, варта прыкаранёвую зону дрэва прысыпаць тоўстым пластом зямлі.

- Моцнае пашкоджанне кары на штамбе або сур'езная абрэзка. Пры занадта вялікіх пашкоджаннях дрэву прасцей вырастаць новую крону са спячых пупышак.

Але калі параснік ужо ёсць, як правільна яго выдаляць механічна?

Выдаляць такія парасткі варта адразу пасля іх з'яўлення, каб яны не паспелі ўмацавацца і набрацца сіл. Трэба акуратна абкапаць і абсекчы іх як мага бліжэй да нізу. Каб не справакаваць з'яўлення новых парасткаў, нельга пакідаць пнячкі пасля выдалення.

Выкарыстанне гербіцыдаў

Больш дзейным метадам пазбаўлення ад парасніку лічыцца выкарыстанне гербіцыдаў. Але пры апрацоўцы гэтымі рэчывамі можна нанесці шкоду самому дрэву, бо хімічнае рэчыва, трапляючы на лісце парасніку, можа перайсці па каранях да асноўнага дрэва.

Гербіцыды варта ўжываць толькі калі вы хочаце пазбавіцца ад парасніку пасля спілу асноўнага дрэва (калі застаўся пень, які можа даць шмат непажаданых парасткаў).

Выкарыстанне парасніку для размнажэння

Часта параснік сліў або вішань выкарыстоўваецца для размнажэння. Гэта даволі просты спосаб. Адкапаць добры парастак з каранёвым валасніком — і новае дрэўца гатова. Але для прышчэплення расліны такі спосаб непрамыслны. Калі сліва або вішня прышчэплалася раней, то яе параснік будзе мець іншыя знешнія прыкметы: афарбоўку, памер лісця і пупышак.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	4.50	21.38	16.48
Віцебск —	4.32	21.36	17.04
Магілёў —	4.40	21.29	16.49
Гомель —	4.46	21.17	16.31
Гродна —	5.07	21.53	16.46
Брэст —	5.17	21.44	16.27

Месяц

Першая квадра 9 ліпеня. Месяц у сузор'і Скарпіёна.

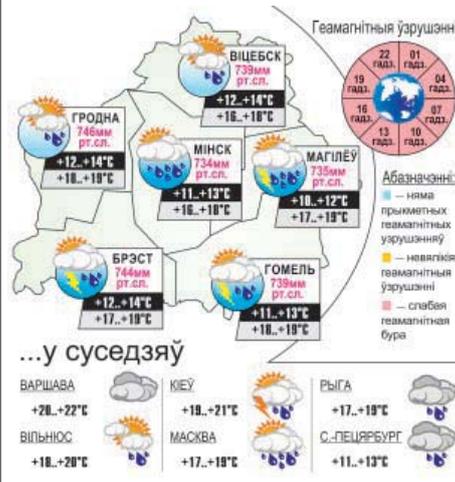
Імяніны

Пр. Іаанна, Марціна, К. Амеліі, Антона, Вітала, Філіпа.

Фота Анастасія КЛЕШЧУКА

ЗАЎТРА

Даты

Падзеі

Людзі

10 ЛІПЕНЯ

1914 год — нарадзіўся Фёдар Фёдаравіч Порахаў, беларускі вучоны ў галіне ветэрынарыі, доктар ветэрынарычных навук (1957), прафесар (1959), заслужаны работнік вышэйшай школы Беларусі (1974). У 1964—1993 гадах заўвага кафедрай у Віцебскім ветэрынарным інстытуце. Аўтар навуковых прац па прафілактыцы і лячэнні ўнутраных незаразных хвароб сельскагаспадарчых жывёл. Памёр у 1998 годзе.

1914 год — нарадзіўся Яфрэм Майсеевіч Карпачоў, беларускі гісторык, доктар гістарычных навук (1970). З 1946-га — дырэктар Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Кастрычніцкай рэвалюцыі БССР, у 1953—1985 гадах — Інстытута гісторыі АН Беларусі. Навуковыя працы па сацыяльна-эканамічным развіцці гарадоў Беларусі ў XVII—XVIII стст. Памёр у 1988 годзе.

1949 год — нарадзіўся Пётр Сцяпанавіч Лапух, беларускі географ і гідролаг, доктар геаграфічных навук (2002). У 1972 годзе скончыў БДУ, працуе ў ім (з 1987-га — намеснік дэкана, з 2002-га загадвае кафедрай). Аўтар навуковых прац па гідралогіі азёр і вадаасховішчаў, эвалюцыі вадаёмаў, рацыянальным выкарыстанні і ахове вадаёмаў з запаволеным водаабменам.

1994 год — адбыўся другі тур галасавання па выбарх Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. 15 ліпеня прайшоў пасяджэнне Цэнтрвыбаркама, на якім былі разгледжаны вынікі. За А. Р. Лукашэнка прагаласавала 80,34 працэнта з тых, хто прыняў ўдзел у галасаванні. Цэнтральная камісія паставіла лічыць выбраным

Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Лукашэнка Аляксандра Рыгоравіча. Яго інаўгурацыя адбылася 20 ліпеня.

1874 год — нарадзіўся Сяргей Цімафеевіч Коненкаў, расійскі скульптар, народны мастак СССР (1958), Герой Сацыялістычнай Працы (1964). Аўтар скульптурных партрэтаў І. Тургенева, У. Маякоўскага, К. Цыялкоўскага і іншых. Лаўрэат Ленінскай прэміі (1957), Сталінскай прэміі (1951). Памёр у 1971 годзе.

1889 год — нарадзіўся Мікалай Мікалаевіч Асеў, расійскі пэст. Аўтар паэтычных зборнікаў «Роздумы», «Лад», «Будзёны», «Маякоўскі пачынаецца» і іншых. Лаўрэат Сталінскай прэміі (1941). Памёр у 1963 годзе.

1889 год — у Парыжы адбылася афіцыйная цырымонія адкрыцця Эйфелевай вежы.

1925 год — Прэзідыум ЦВК СССР заснаваў Тэлеграфна-агентства Савецкага Саюза (ТАСС). Пасля распаду СССР стала называцца ІТАР-ТАСС.

1985 год — 200 чалавек, у тым ліку дзевяць членаў экіпажа, загінулі ў найбуйнейшай у гісторыі СССР авіякатастрофе, калі лайнер Ту-154-Б-2, які рухаўся зрэісам Каршы — Уфа — Ленінград, з прычыны памылкі экіпажа на вышыні 11 600 метраў страціў хуткасць, зваліўся ў плоскі штопгар і разбіўся за 68 кіламетраў ад узбекскага горада Учкудук.

УСМІХНЕМСЯ

— Мама мяне ў дзяцінстве навучыла гатаваць смачны боршч, але мне гэта не спатрэбілася: я вырасла прыгожай!

Добрая парада мужчынам. На ноч трэба выпіваць 3—5 літраў піва, апухлы твар зранку лягчы галіць!

Адэскі дворык. Маці інструктуе дачку перад вяцеллем:

— Бэлачка, няхай Абрамыч выдаткуе больш грошай на ваша выселле!

— Але такі навошта, мама?

— Каб яму потым шкада было з табой разводзіцца!

скараваў

http://www.zviazda.by;

e-mail: info@zviazda.by, zvarot@zviazda.by (для зваротаў);

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 2337. Нумар папсісаны ў 1930

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79,

РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРАУКАў Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: В. АНУФРЫЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛІУКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВЕНА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯЧУК, Н. РАСПІЛКА, С. РАСПІЛКА, А. СЛАНЕУХА (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

Тэлефоны ў Мінску: прыёмная — 287 19 19 (тэл.факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары аўтыбіяграфічных матэрыялаў нясуць адказнасць за выбар і дэталізацыю фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца суадпавядальнымі меркаваннямі рэдакцыі. Размяшчэнне на сваім месцы імя аўтара публікуе адрасаваныя ім пісьмы. Перадрук матэрыялаў, аўтыбіяграфічных і «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

РЕГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА. ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.